№ 123 (24.561) • 2023 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 14, щэбэт

И уасэр зы тумэнщ

Жылагъцэр дызэкъцэцвэмэ, шынагъуэм дыпэщІэтыфынущ

КъБР-м и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек лэн зыгъэзащізу хэкіуэдахэм я фэеплъ Къэрал кіуэці іуахухэмкіэ органхэм я лэжьакіуэхэу 2005 гъэм жэпуэгъуэм и 13-м республикэм и къалацхьэм къытеуа щіэпхъаджащіэхэм япэщіэ-ту хэкіуэдахэм я фэеплъ махуэм ирихьэліэў ціыхухэм захуигъэзащ.

зыхуэсщІ си лъахэгъухэ! Къэбэрдей-Балъкъэрым и махуэгъэ-псым жэпуэгъуэм и 13-р щынэхъ ин нэщхъеягъуэхэм ящыщщ - къэрал кіуэці органхэм я лэжьакіуэхэу зи къа-

махуэщ. А махуэм ди нэгу къыщІегъэувэж А махуэм ди нэгу къыщіегъзувэж илъэс 18 ипэкіэ къэхъуа гущіыхьэ іуэхугъуэхэр, абы щыгъуэм Налшык къыте-уа террористхэм я ізщізкіуэдауэ щытащ къэрал кіуэці органхэм я лэжьакіуэ 35-рэ ціыху мамыру 14-рэ.
Ди шхьэр яхудогъэшхъ а гузэвэтых махайых разматиях за гузэватых махайых за гузэв

гъузм хэкіуэдахэм, пщізшхуэ яхуэтщіу дигу къыдогьэкіыж ізщэ яіыгъыу, ліы-хыужыгъэ къагъэльагъуэу, зи гъащізм емыблэжу республикэр щізпхъа-

джащІэхэм ящызыхъумахэм. Абыхэм я фэеплъыр дэ зэи тщыгъупщэнукъым.

Террорист шІэпхъаджагъэхэр къы-

Нобэ, ди къэралым аргуэру террори-змэмрэ экстремизмэмрэ я къарур ща-гьэлъагъуэ зэманым, а бий ерум дэ зэ-къуэту дыпэщіэтщ. Шэч къытесхьэркъым: къэрал къулыкъущІапІэхэр, хаб-зэхъумэ ІэнатІэхэр, жылагъуэр дызэкъуэувэмэ, террорист шынагъуэм дыпэщіэтыфынущ, яхуэфэщэн жэуапи еттыжыфынущ, Къэбэрдей-Балъкьэ-рым и ціыхухэр мамыру, зэіузэпэщу псэун папщіэ зыхуей псори къахузэдгъэпэщыфынущ», - щыжеlэ щыналъэм и Ізтащхьэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и ціыхухэм зэрызахуигъа-

КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек Гъуэгу Іэнатіэм и лэжьакіуэхэм я махуэмкІэ зэрехъуэхъур

Гъуэгу ІэнатІэм и лэжьакІуэхэ, абы и ветеран-

. Іэщіагъэмкіэ фи махуэшхуэмкіэ сыныво-

ТЭЩІАІ БЫМІЛІО ФУЛ. МІЗУУЗАУ, КЪУЗХЬУ, ГЪУЭТУ ІЭНАТІЭМ ЗЫУЭ ЩЫТ И ТРАНСПОРТ СИСТЕМЯМ МЫХЬЭНЭШХЭЭ ЩІЭЩ, АР ЗЫХУЕЙ ХУЭЗЗУ КЪЫЗЭГЪЭЛЭЩЫНЫМ КУЭДКІР ЕЛЪЫТЯЩ ЭКОНОМИТОТЬ РЕЭЛИГІЭМ ЗЭЛЖЬЫНЫГО, ХЬЭРЫЧЭТ, САТУ ІУЗХУкэм, псэукіэм заужыыныр, хьэрычэт, сату Іуэху-хэр ефіакіуэныр, республикэм и Іулыджымрэ теплээмрэ нэхэ екіу хъуныр. Иужьрей илъэсхэм гъуэгу Іэнатіэм пэрытхэм

иужьреи илъэсхэм гьуэгу ізнатізм пэрытхэм ехъулізныгьэшжуэхэр зыіэрагьахьа. Абыхэм я лэжьыгьэр зыхуей хуэзэу къызэрызэрагьэ-пэщым, технологиещізмэр къызэрагьэсэбэпым я фіыгьэщ республикэм и гъуэгухэр куздкіз зэрефізкіуар. Щіэгьэхуэбжьауэ яухуэ феде-ральнэ, щіынальэ, щіыпіз мыхьэнэ зиіэ гъуэгу-хэр. Узыншагьэр щахъумэ, щіэныгьэ щызрагьэ-гъуэт, щэнхабэз іуэхущіапізхэм, кулыктыущіапіз замыпалуьныгыхэм учануя гызгуста эздагьагоузг, щэлхахээ үзхуушгыхэм, хэрыгыхэдыгы зэмылізужыгъузхэм хуэкіуэ гьуэгухэр зэрагъэ-захуэ. А псори узздыгъэхэмкіэ ягъэнэху, лээс зэпрыкыплахэр къмагъэцихэхукі. Абы, шэч хэмылъу, гъуэгум зэрыщызекіуэр нэхъ тынш,

хэмылъу, гъузгум зэрыщызекіуэр нэхъ тынш, шынагъуэншэ ещі.
Фи Іззагъым, лэжьыгъэфіым, псэемыблэжу Іуэхум фызэрыпэрытым папщіэ фіыщіэ фхузощі. Си фіэщ мэхьу зыхуэдгъзувыжа мурадхэр къыдэхьуліэн папщіэ дяпэкій жэуаплыныгъэ ин фхэлъу фи къалэнхэр зэрывгъэзэщіэнур. Узыншагъэ быдэ, ехъуліэныгъэ, зэіузэпэщыныгъэ фијэну сынывохъуэхъу.

ЛІыгъэр цІыхум щыгъупщэркъым

джащі эхэр къызэрытеуэрэ илъэс 18 дэкіыжащ. Ма-мыру зи гъащі эр езыхьэкі мыру зи гъащіэр езыхьякі ди щыхьэрым и псэхугъуэр къызапаудат. Хабээхъумэ ізнагіэхэм геуахэм ізщэр зыіэрагъэхьэу Къэбэрдей-балькъэрым бжыыпэр щаубыдын мурадышхуэр яіэт. Арщхьэкіэ республикэм къэрал кіуэці іуахухэмкіз ізнагіэхэм я лэжьакіуэхэр къикіуэтактым икіи ліыгъэ экэлъу бзаджащіэхэм япэхэльу бзаджащіэхэм япэ къикцуэтакъым ики лыгъэ яхэлъу бааджащізэхэм япэ-щізуващ. 2005 гъэм жэпуэ-гъуэм и 13-р ди щіыналъэм дежкіэ махуэ хьэлъэщ, а зэпэщізувэныгъэм я къа-лэн ягъэзащізу зи щхьэ хэзылъхьахэр ягу къагъэ-

ЛЫГЪУАСЭ, Хабзэхъумэ дыі БУАСЭ, Хаозэхьумэ Ізнатіэхэм я лэжьакіуэхэм я фэепль махуэм, Налшык къалэм Полицэм и скверым деж пэкіу щекіуэкіащ. Абы хэтащ КъБР-м и Пар-ламентым и Унафэщі Егоровэ Татьянэ, КъБР-м и Правитеьствэм и УнафэщІ Мусуков Алий, КъБР-м и Іэтащхьэм и Администрацэм и Унафэщі **Къуэдзокъуэ Мухьэмэд**, республикэм и министрхэр, полицэм, дзэм къулыкъу щызыщІэхэр, жылагъуэ, дин Іуэхущіапіэхэм я ліыкіуэхэр, республикэм и щіалэгъуалэр, нэгъуэщіхэри. Къызэхуэсахэм зэха-хыу, абдеж къыщраlуащ жэпуэгъуэм и 13-м хэкlуэда лlыхъужьхэм я цlэ-унэцlэ-

хэр. Къэбэрдей-Балъкъэрым и министр **Къуэшырокъуэ Залым** къыщыпсалъэм жи-Іащ илъэс къэс жэпуэгъуэм и 13-м ягу къызэрагъэ-кІыжыр я къалэн ягъэзащІзу

хэкіуэда лэжьакіуэхэр.
- Республикэм зэрыхьзэрий къыщагъэхъуну мурад баджэ зиlахэр къагъзувыlэным хабзэхъумэ Ізнатіэм и лэжьакіуэу 35-м я псэр щіатащ. Апхуэдэуи абы зыри зимылажьэ цІыху хэкіуэлат шэ бжыгъэм шіигъум фэбжь ягъуэтат, -жиlащ къэпсэлъам. - УФ-м и Президент Путин Владимир абы щыгъуэм къыхигъэщауэ щытащ ди хабзэхъумэ Іуэху-щапіэхэр псынщізу, зэпэщу Іуэхум зэрыбгъэдыхьар. Ди лІыхъужьхэм я фІыгъэкІэ,

Къэбэрдей-Балъкъэрым мамырыр щызэтедухуэжыфащ, ауэ, ди жагъуэ зэрыхъунщи, щІэпхъаджа-гъэхэр ялэжьыныр ди зэман ми зэпагъэуркъым. Ар долъагъу нобэ Урысейм къы-тезэрыгуэну хьэзырхэм я му-радхэмкіэ - зауэ къагъэхъеин папщіэ, мафіэр къызэ-щагъапльэ зэпытщ. Нобэ республикэ унафэщіхэмрэ хабзэхъумэ іэнатіэхэмрэ хабээхъумэ ізнатіэхэмрэ зэгъусэу дыхущіокъу икіи ізмал псори къыдогъэсэбэп щіэпхъаджагъэм дыпэщіэтыным хуэгъэзауэ. Жэпуэгъуэм и 13-м хэкіуэдахэм я Іыхьлыхэм нобэ яжетіэну дыхуейт я щіалэхэм я ліытара. зэрытщымыгъупщар икіи сыт щыгъуи ахэр щіэблэм щапхъэу къахуэ тхьу дызэрыпсэунур.

Урыс тхыдэмрэ щэнхаб-эмкіэ «Вече» зэгухьэны-ьэм и унафэщі **Литвинов** Роман къыщыпсалъэм къыхигъэщащ республикэм и хабзэхъумэ ІэнатІэхэм пэ-рытхэр махуитІкІэ лІыгъэрэ хахуагъэрэ яхэлъу, къэмы-ланджэжу щІэпхъаджаланджэжу щіэхэм япэщіэтауэ зэрыщы-

тар. - Нобэ щыгъуэ махуэщ. Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыналъэ псоми ягу къыща-гъэкІыж 2005 гъэм жэпуэ-гъуэм и 13-м къэхъуа гуауэр. Щіэпхъаджащіэхэм я мурадащ къулыкъущіапіэхэмрэ дзэ іуэхущіапіэхэмрэ, транспорт ІэнатІэр, нэгъуэщІхэри

КъыкІэлъыкІуэ абыхэм я мумахуэращ къыщызэпаудар щіэпхъаджащіэ 95-рэ яукіащ, - жиіащ Литвино-вым. - Ди хабзэхъумэхэм я вым. - Ди хабзэхъумэхэм я щхьэ Іуэхум нэхъапэ я къа-лэныр и пэ ирагъэщащ. Нобэ, илъэс 18 дэкіа нэужь, абыхэм я щапхъэм тету, ди щіалэхэм я Хэкур яхъумэу Украинэм щекіуэкі дзэ Іуэхум хэтщ. Мурадыр зыщ щіэпхъаджагъэхэм зрамы-гъзубгъунырщ. УФ-м и Пре-зидент Путин Владимиррэ КъБР-м и Ізтащхьэ Кіуэкіуэ Казбекрэ лэжьыгъэшхуэ ирагъэкіуэкі жэпуэгъуэм и 13-м ди щіыналъэм къыщыхъуауэ щыта гузэвэгъуэм хуэдэ афэкlа зэи щымыlэ-ным хуэунэтlауэ. Ди щlа-лэгъуалэм я гъуазэу щытыпхъэр унагъуз лъапІэныгъэ-хэрщ, ахэр дгъэсэн хуейщ хэкупсэу, щІыналъэм гу къа-бзэкІэ хуэлажьэу. Дызэбзэкіэ хуэлажьэу. Дызэгъэунэхуныгъэхэм дыщыпэ-лъэщынур.

льэщынур.
Пэкіум псальэ щратащ КъБР-м и Парламентым и Щалэгъуалэ палатэм хэт **Бетуганов Исмэхыл.** Абы жиlащ хабзэхъумэ Ізнатіэхэм я лэжьакіуэхэм я ліыхъужьыгъэр щалэгъуалэм зэрызыщамыгъэгъупщэнур, ахэр я щапхъэу зэрыщыты-нур. «Абыхэм я лІыгъэращ нобэ ди гъащІэр мамыру щІекІуэкІыр. «Ціыхугъэ», «пщіэ» «хахуагъэ»,

лъэхэм я мыхьэнэр нэхъ щызыхэпщІэр абыхэм яхузэфіэкіам ущегупсыскіэщ. Къэбэрдей-Балъкъэрым и щіалэгъуалэр дропагэ ди за-уэліхэм я ліыгъэм. Ди фіэщ мэхъу, Урысейм и Президентым иубзыхуа лъагъуэм дытету дыкlуэмэ, щlэпхъаджащІэхэр ди къэралым гъу-

нэгъу къызэрыхуэмыхъу-нур», - жиlащ абы. КъБР-м къэрал кlуэцl lyэхухэмкlэ и lэнатlэм и ветеранхэм я советым и уна-фэщі, милицэм и полковник Пыхъ Муізед жиіащ терроризмэм пэщІэтыным хуэгъэ ризмэм пэщіэтыным хуэгъэ-за сыт хуэдэ Іуэхуми вете-ранхэм я гуащіэ халъхьэну зэрыхьэзырыр. Абы КъБР-м и МВД-м, зи унафэщі зэ-гухьэныгьэм къабгъэдэкІыу, хабээхъумэ Ізнатізжэм пэжасэхьумы танатыхым парытхэм фівіщіэ яхуищіащ щіэпхъаджагьэхэр къэмы-гьэхьуным теухуауэ ира-гьэкіуэкі іуэхум папщіэ.

Пэкіум къыщыпсэлъащ КъБР-м ис Муслъымэнхэм я дин Іуэхущіапіэм и унафэщі Дзасэжь Хьэзрэталий, Налшык къалэмрэ абы къедза жылагъуэхэмрэ щыlэ чристэн члисэхэм я дин гъуазэ Бобылёв Валентин сымэ.

Къызэхуэсахэр жэпуэ-гъуэм и 13-м хэкlуэда ліы-хъужьхэм дакъикъэкlэ яхуэшыгъчаш, абыхэм я фэеплъым удз гъэгъахэр тралъ-

БАГЪЭТЫР Луизэ.

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щіыхь зиіэ и ухуакіуэ» дамыгъэ лъапіэр фіэщыным и іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм

Гъуэгу ІэнатІэм Гъуэгу Іэнатіэм зегъэужьыным хэлъхьэны ъэшхуэ зэрыхуищіам, ехъуліэныгъэхэр зэрызы Торигъохьам икіи илъэс куэд лъандара хьэлэлу зэрылажьэм къыхэкіыу «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щіыхь зиіз и ухуакіуэ» дамыгъэ лъапіэр фізшын

льапіэр фізщын
Зубкаев Анзор Хьэмзэт и къуэм - «Федеральна гъуэгу агентствэм и «Кавказ» автомобиль гъуэгу управленэ» федеральна кізэонз іуэхущіапізм и унафэщіым и япа къуэдзэм
Лукашук Анесандр Геннадий и къуэм - «Федеральна гъуэгу агентствэм и «Кавказ» автомобиль гъуэгу управленз» федеральна кізэонз іузхущіапізм и унафэщіым
Пішьижі Хьэммя Пола и къуэм - «Ромонти»

Пщыук! Хьэмид Лолэ и къуэм - «Ремонтно-строительная компания» жэуаплыныгъэ зэпы-гъэщхьэхук!а зи!э обществэм и унафэщ!ым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм КІУЭКІУЭ Казбек

2023 гъэм жэпуэгъуэм и 10-м №101-УГ

Гъэгушхуэным и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Унафэ

ИІз ехъулізныгьзэм, и Ізщіагъэм зэры-хузіззэм икіи илъэс куэд лъандэрэ хьэлэлу зэрылажьэм папщіз Къэбэрдей-Балъкъэр Рес-публикэм и Ізтащхьэм и фіьіщір хуэщіын Кугъуэт Зубер Амырбий и къуэм - «Ремонт-

но-строительная компания» жэуаплыныгъэ зэпыгъэщхьэхукlа зиlэ обществэм и механиза-

Моллаев Хъамбий Абдулчэрим и къуэм «Дорремстрой-1» жэуаплыныгъэ зэпыгъэщхьэ-хукla зиlэ обществэм и машинэзехуэм.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Ізташхьэ КІУЭКІУЭ Казбек и І**этащхьэ** Налшык къалэ 2023 гъэм жэпуэгъуэм и 13-м №293-РГ

adyghe@mail.ru ● adyghepsale.ru ● apkbr.ru ● smikbr.ru ● 🖪 Адыгэ Псалъэ ● 🖪 Адыгэ Псалъэ

Нэхъыбэжым щогугъ

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек хэтащ УФ-м и Правительствэм ШІыналъэхэм зегъэч жьынымкіэ и комиссэм и Пре-зидиумым и зи чэзу зэіущіэм. Абы щытепсэлъыхьащ ухуэныгъэ къудамэмрэ гъуэгу хозяйствэмрэ блэкlа мазиблым щахузэфlэкlамрэ 2023 гъэм щіыналъэм щагъэзэщіэну я мурад лъэпкъ проектхэмрэ. Зэіущіэр видеоконференціэмалкіэ екіуэкіащ.

МАЗИБЛ блэкіам яхузэфіэ-кіам и гугъу щищіым, УФ-м и Правительствэм и Унафэщіым и къуздзэ Хуснуллин Марат ухуэныгъэ Іуэхухэм я зыужьы-кlэм арэзы къызэрищІыр къыхигъэщащ - илъэс блэкlам елъытауэ, а пlалъэ дыдэм елъытауэ, а пlалъэ дыдэм лэжьыгъэу проценти 9-кlэ нэхъыбэ ягъэзэщ ащ.

«Илъэсым зэрыщіидзэрэ псэупізу метр зэбгъузэнатіэ мелуан 79,7-рэ ятащ, абыхэм

ящыщу фэтэр куэду зэхэт унохом я бжыгъэр проценти 5,5-кlэ хэхъуащ. Ипотеком хъарзынэу зэрызиужьри къы-хэзгъэщынут. Мазибгъум и кlyэцlкlэ кредиту сом мелуан 1,45-рэ яташ - ар процент 62-кlэ нэгъабэрей бжыгъэхэм нэхърэ нэхъыбэщ», - дыщlигъуащ Хуснуллиным. нуллиным.

нуллиным. Гьуэгу хозяйствэми щытепсэ-лъыхьащ зэlущ!эм. Хуснул-линым и гугъу ищ!ащ ар Уры-сейм и ц!ыхубэм хуэлажьэ, мыхьэнэ нэхъ зрат лъэныкъузу зэрыщытым, «ФІагъ лъага зи!э гъуэгухэр» лъэлиът проектым къэралым и гъузгу картэр къэралым и груз у каргэр хэпщіыкіыу фіыкіэ зэрихъуэжа-ри къыхигъэщащ. Къэбэрдей-Балъкъэрыр

ухуэныгъэ лэжылгъэхэр щјагъэ-хуэбжьауэ зэрыригъэкјуэкіым тетщ. Илъэс блэкіам и ма-зибгъум ар нэсащ проценти 109,4-м. А піалъэ дыдэм позупізхэр метр зәбгъузэнатіэ мин 370-кіэ нэхъыбэ хъуащ, абы ущегъэгугъ ціыхубэм унэ нэхъыбэ зэраГэрыхьэнум.

> КъБР-м и Іэтащхьэмрэ пресс-Іуэхущlапіэ.

• КъБР-м и Парламентым

Хабзэхэм щІэхэр къахохъуэ

КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ республикэм и хабзэубзыху орган нэхъыщхьэм и президиумым и зи чэзу зэгущгэ иригъэкіуэкіаш

ДЕПУТАТХЭМ унафэ къащтащ Парламентым и зи чэзу зэlущlэр 2023 гъэм жэпуэгъуэм и 31-м

зэхуэгъэсыным теухуауэ. Ахэр хэплъащ хабзэубзыху проект зыбжанэм Абыхэм ящыщщ «Къэбэрдей-Балъкъэр Реслобикэм ни къэрал дамыгъэхэм я Іуэхукіэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 11-нэ, 16-нэ статьяхэм зэхъуэкіыныгъэхэр 11-нэ, 16-нэ статьяхэм зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным теухуауэ» КъБР-м и законым и про-ектыр. Ар КъБР-м и Правительствэм къыхилъхьащ икІи хуэгъэзащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал дамыгъэхэм я IvэxvкIэ» республикэ Законым щізуэ «Къзбэрдей-Балъ-къэр Республикэм информацэ технологиехэмрэ связымрэ я ІэнатІэм щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ» цІэ лъапІэр хагъэхьэным.

Мы Іуэхур зэпха министерствэм къелъытэ апхуэдэ унафэр зи гугъу тщіы Іэнатіэм зе-гъэужьыным щіэгъэкъуэн хуэхъуну: зи лэжьы-гьэм кууэ хэзыщіыкі Іэщіагъэліхэр къешэ-ліэнымкіэ, ахэр нэхъри тетъэгушхуэнымкіэ,-къыхигъэшхьэхукіащ абы теухуауэ къыщыпса-лъэм КъБР-м и Парламентым Законодательствэмкіэ, щіыпіэ самоуправленэм ехьэліа Іуэху хэмкіэ и комитетым и унафэщі Мэлбахъуэ Бо

Депутатхэр тепсэлъыхьащ «Къэбэрдей-Балъ къэр Республикэм дыкъэзыухъуреихь дунейр щыхъумэным и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр дыхумэным и узхумэж къзорден-кальвър Республикэм и Законым и 3-нэ статьям зэхъуэ-кыныг-эхэр хэлъхьэным теухуауэ» республикэ законопроектым. КъБР-м и Парламентым мэкъумэш Іуэхухэмкіэ, щіыуэпсыр къэгъэсэбэпынымкіэ, экологиемкіэ, дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэнымкІэ и комитетым и унафэщІым къуэдзэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий къазэрыгуригъэІуамкіэ, пэхуэшіэм а Законым и 3-нэ статьям 2-нэ Іыхьэу дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэн и лъэныкъуэкlэ КъБР-м и гъэзэщакlуэ властым и органым и зэфіэкіхэр зыубэыхум, мы къэкіуэ-нухэр къыщыгъэлъэгъуа 13-1-нэ, 13 - 2-нэ пункт-хэр щіагъужыну: «13.1-нэ, дыкъэзыухъуреихь дунейм зэман кlыхькlэ зэраныгъэ щрагъэгъуэта щlыпlэхэр къэхутэныр, 13 - 2-нэ, дыкъэзыухъуре-

мхь дунейм зэман кыхькіз ирагьэгьуэта зэраны-гьэр гьэкіуэдыжыныр къызэгьэпэщыныр». Абыхэр къадэкіуэу тепсэлъыхьахэщ икіи елэжьын щіадзащ «Языныкъуэ республикэ законхэм зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным и Іуэху-кІэ» законым и проектым. Ар ягъэхьэзыращ «Къэрал социальнэ дэlэпыкъуныгъэм и lyэху-кlэ» Федеральнэ законымрэ «Хуэмыщlауэ къалъытэн икlи къэрал социальнэ дэlэпыкъуныгъэ иратын папщlэ унагъуэм къыlэрыхьэ хэхъуэхэр къызэрабж, икіи ціыху къэс ику иту хэхъуэхэр зэрытращіыхь, зи закъуэу псэу ціыхум и хэ-хъуэхэр къызэрапщ щіыкіэм и Іуэхукіэ.» Федеральнэ законымрэ зэхъуэк ыныгъэхэр хэлъхьэ ным теухуауэ» 2023 гъэм бадзэуэгъуэм и 24-м Федеральнэ закон №342-Ф3-р къызэрищтам

- Къапщтэмэ, Федеральнэ законым егъэтэмэм зи хэхъуэхэр ціыхур псэун папщіэ нэхъ мащіэ дыдэу иІэн хуейм нэхърэ нэхъ машІэ унагъуз хуэмыщіахэмрэ апхуэдэу зи закъуэу псэу ціыху хуэмыщіахэмрэ ику иту яіэрыхьэ хэхъуэр «Урысей Федерацэм ціыхур псэун папщіэ нэхъ мащіэ дыдэу зыхуейм и lyэхукlэ» Федеральнэ законым тету зэригъэувыр, - къыхигъэбелджылыкlащ КъБР-м и Парламентым ЛэжьыгъэмкІэ, социальнэ политикэмкіэ, узыншагъэр хъумэнымкіэ и льнэ политикэмктэ, узыншаг ьэр хьумэнымктэ и комитетым и унафэщ! Къэжэр Хъусен. - Абы къыхэк!ыу къыхыдолъхьэ «Унагъуэр, анагъэр, адагъэр, сабиигъуэр хъумэным и Іуэхук!э», «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм уэндэгъухэр, сабийхэр зыгъашхэ анэхэр, апхуэдэу зи ныбжьыр илъэсищым нэмыса сабийхэр ерыскъы къэуаткіэ къызэгъэпэщыным и lyэхукіэ», «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм унагъуз хуэмыщІахэм, хуэмыщІауэ зи закъуэу псэу цІыхухэм къэрал социальнэ дэlэпыкъуныгъэ щетыным и lyэхукlэ» республикэ законхэм апхуэдэ зыхуэфащэ зэхъуэкlыныгъэхэр къыщагъэлъэгъуэну.

Депутатхэр хэплъащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм автомобиль гъуэгухэм ехьэлІа Іуэхухэмрэ гъуэгу лэжьыгъэмрэ зэрыщагъэувам и лъэныкъуэкІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъ-хьэным и ІуэхукІэ», «Егъэджэныгъэм и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 5-нэ статьям зэхъуэк ыныгъэхэр хэлъхьэным и ІуэхукІэ» КъБР-м и законхэм я проектхэм. Ахэр ягъэхьэзыращ федеральнэ законодательствэм игъуэта зэхъуэк ыныгъэхэм тращыхьу. Пэхуэщ эхэр јузхухэр зэгъэщыла псоми хуа-

гъэхьащ къыпэджэжын, зэгъэзэхуэжыныгъэхэр халъхьэн, къазэрыщыхъухэр жаlэн папщlэ. Ахэр къалъытэу жэуап зыхь комитетхэм пэхуэщІэхэр КъБР-м и Парламентым и зэlущІэм къыщыхаъхьэн хуейщ[.]

Къызэхуэсахэр тепсэлъыхьащ федеральнэ законхэм я проектхэу, зыкъыхуэгъэзэныгъэхэу къэралым и щІыналъэхэм къикlахэм. Ахэр ехьэліащ УФ-м щіыпіэ самоуправленэр щызэте ухуэным, сабий зиІэ унагъуэхэр къэралым зэрыдиІыгъым хэгъэхъуэным, егъэджэныгъэ Іэнатіэм. нэгъуэшіхэми.

КъБР-м и Парламентым Егъэджэныгъэмкіэ, щізныгъэмкіэ, щіалэгъуалэм и Іуэхухэмкіэ и комитетым и унафэщі Емуз Нинэ и лэжьэгъухэр щыгъуазэ ищіащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щіалэгъуалэ политикэр зэрыщыгъэувамрэ абы зегъэужьынымкіэ щы э Іэмалхэмрэ я Іуэхукіэ» КъБР-м и Парламентым и Президиумым къищта унафэм къыщыгъэлъэгъуа чэн-джэщхэр пхыгъэкlа зэрыхъум.

КъБР-м и Парламентым Физическэ щэнхаб-зэмкlэ, спортымкlэ, туризмэмкlэ и комитетым и унафэщІ Бэрэгъун Арсен яжриІащ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм туризм ІэнатІэм ехьэлІа лэжьыгъэр зэрыщыгъэувам и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законыр зэрагъэзащіэм теухуауэ» ирагъэкіуэкіа правительствэ сыхьэтым» къыщаіэта іуэхухэр зэрызэфіагъэ-

Къагъэхьа дэфтэрхэми хэплъэри, президиумым хэтхэм унафэ къащтащ КъБР-м и Парламентым и Щіыхь тхылъыр Іэнатіэ зэмыліэужьытъуэхэм я лэжьакІуэ зыбжанэм етыным теухуауэ.

ДзэлІхэм зыщІагъакъуэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхухэр зэпымычу ядэlэпыкъу зэпытщ дээ Іуэху хэхам хэт ди щІалэхэм.

зэлыгщ дээ іуэху хэхам хэт ди щіалэхэм.
Мызыгъуэгум зауэліэм хурагъэшащ автомобилхэр, квадрокоптеру 5, тепловизору 10, дэзм къыщагъэсэбэл ізмэлсымэхэр, генераторхэр, пэшыр хуабэ зыщі пушкэхэр. Абы дыщіагъуащ ерыскъыхэкіхэмрэ хущхъуэхэмрэ.
«Фіыщіэ яхузощі республикэм щыпсэухэм, хьэрычэтыщізхэм, мэкъумэш ізнатіэм пэрытхэм, ди ліыхъужьхэр ягъэгушхуэну зэрызыщіагъакъуэм папщіэ», - щетх Кіуэкіуз Казбек и телеграм-каналым.

Нэщхъеягъуэ инт къэхъуар

Жэпуэгъуэм и 13 - 14 махуэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым фэеплъ Іуэхухэр щрагъэкіуэкі илъэс пщыкіубл хъуауэ. Нобэ республикэм и дэнэ щіыпіи ягу къыщагъэкіыж террористхэр Нал пуоликэм и дэнэ щыпи ягу кышагызкыж террористэр пал-шык кышытеуам насыпыншагызу ди цыхухэм кыыхуахыар, мамыр псэукіэр къызэтракъутэну зэрыхэтар, унагъуэ куэд гуауэм зэрыхадзар. Ауэ щіэлхъаджащіэхэм, зылі и быну, щхьэмыгьазэу япаущізуват республикэм и хабэзхъумэ ізна-тіэхэм я лэжьакіуэхэр. Ліыгъэ зэрахьэу, я псэ емыблэжу, икіи зэман кіэщіым къриубыдзу абыхэм яхузэфіэкіат ціыхуукіхэр къагъэувыіэн, щіыналъэр зыхадзэнкіэ хъуну щыта гузэвэгъуэшхуэм кърагъэлын, зэшзэзауэ кърагъэжьар ягъэуп-

ФИГУ КЪЭДГЪЭКІЫЖЫНЩИ, 2005 гъэм жэпуэгъуэм и 13-м Налшык къалэ къытеуауэ щытащ боевик 300-м нэблагъэ. Абыхэм яхэтащ гъапціагъэкіэ а гупым зыхашахэри, я щіалагъэкіэ я акъыл хунэмысу, ирагъэщіэну іуэхугъуэхэм щымагъуэзэххэу щіэпхъаджащІэхэм къахэхутахэри.

Террорист щіэпхъаджагъэ зезыхьэну мурад зыщіахэр абы щы-гъуэ зэуэ ятеуауэ щытащ республикэм и хабзэхъумэ іэнатіэхэм я хэ́щІапіэхэм, Іэ́щэкіэ зэщІэузэда къарухэм я къэрал ІуэхущІа-піэхэм, абыхэм я лэжьакіуэхэм, военкоматым, кхъухьлъатэ телъэтыкіыпіэм, нэгъуэщіхэми – псори зэхэту объект 18-м.

Нобэ уээплъякіыжрэ а махуэхэр уи нэгу къыщізбгъэхьэжмэ, ипэжыпіэкіэ, гузэвэгъуэт къэхъуар. Щіэпхъаджащізхэм я мурадыр къайхъуліауэ щытамэ, дэ къуэш зэзауэрэ гуауэкіэ гъэнщіа гъащіэрэт къытпэплъэр. Ахэр зыхущіэкъуар республикэм щыіэ властыр трагъэкіуэту, езыхэм я хабээхэр щіыналъэм щагъэувыну, зы къупхъэм псори драгъэувэу, кlыфlыгъэм дыхашэжыну арат. Ауэ къайхъулlакъым икlи ди цlыхубэр щыхъума хъуащ а гузавэгъуэм, абыхэм япэщІэта ліыхъужьхэм я фіыгъэкіэ

Апхуэдэгуауэ дяпэкіэ къэмыхъун щхьэкіэ къытщіэхъуэ щіэблэм ядэлэжьэн, фіымрэ емрэ зэхащіыкіыу ахэр гъэсэн хуейщ. Къызыхэк la лъэпкъыр фlыуэ зылъагъум, адэ-анэм я жаlэ щіэтым, lyэху бзаджэ илэжьынукъым. Жэпуэгъуэм и 13-м къэхъуахэм хуэдэхэм ди шІыналъэм къышытрагъэзэжынукъым. Іэпэдэ гъэлэл тщіыуэ ди щіэблэм датемыплъэкъукіыу щытмэ, абыхэм я гъащіэм къыщекіуэкі Іуэхугъуэхэм зыщыдгъэгъуазэ зэпытмэ, ар зыгъэгуфіэм, зыгъэнэщхъейм хэтщіыкімэ. Зыщыдгъэгъупщэ хъунуктым сом лей хуэпшийкіэ, машинэ, щыгъын лъапіэ сыт-хуэдэхэр ктыхуэпшэхукіэ сабийм и гъэсэныгъэр абдежым зэрыщызэфіэмыкіыр. Адыгэм ауэ жиіактым - гъэсэныгтэр дыщэ жыгщ. Жыгыщіэ хэпсам узэрегугтум елтытащ абы зэрызиужыынур, къарууэ тебгъэкlуадэм хуэкlуэ́ш къыпыпхыжынури. Ди республикэр щыхупlэм хуэзышэну хэтахэм япэщlэта, ди ма

псэукіэр тхуэзыхъума ліыхъужьхэм зэрахьа хахуагъэм къытщіэхъуэ щіэблэр щіэпіыкіын хуейщ.

БЭТОКЪУЭ Албэч

КъБР-м и Парламентым и пресс-Іуэхущіапіэ

● Пщэдей Урысейм и гъуэгу лэжьакІуэхэм я махуэщ

ЕхъулІэныгъэ нэрылъагъухэр

«ГъуэгуфІ шынагъуэншэхэр» лъэпкъ проектыр 2018 гъэм къащтащ. Ар теухуащ Урысей Федерацэм и автомобиль зекІуапІэхэр зезыхьэ и Іэнатіэхэм зегъэужьыным.

УФ-Р ЗЭРЫШЫТУ къэтштэнши, зы махуэм, ику иту, гъузгущјау километри 5-м наблагъз къы-щызајуах, километр 75-р щызэрагъэпэщыж, јэна-тіэм епха јузхущјапјэхэм я бжыгъэр, псори зэхэту, мини 3-м ціегъу, абыхэм ціыху мелуаным нэбла-гъэ щолажьэ. Къэдгъэлъагъуэмэ, ахэр автомо-биль зекіуапіэщіэхэр пхызыш, жьы хъуахэр зэзыгъэзэхүэж ухуакіуэхэрш, инженерхэрш, гъуэгухэм проектхэр зыщІхэрщ, ирахьэлІапхъэхэр къы-

и просктар зыщающей просктар на и просктар на и президентым 2000 гъэм гъатхэпэм и тратхэпэм и УФ-м и Президентым 2000 гъэм гъатхэлэм и 23-м къыдигъэкlа унафэм илкъ иткlэ, Гъуэгу хозяйствэм и лэжьакlуэхэм я махуэр жэлуэгъуэм и ещанэ, автомомобилым дихъэххэм ейр - епліанэ тхьэмахуэ махуэхэм трагъэхуащ. Абы илэкlэ ээрыщытар аращи, 1980 гъэм СССР-м къыщащтауэ щытащ «Автомобилистым и махуэ» зыфlащар. Ар ирырагъэхьэліат жэлуэгъуэм и иужърей
тхьэмахуэ махуэм. Иужьым а Іузуугъуэр «Автомобиль трансполтыма» гъузгу хозяйствумов я лавымахуя махуэм. Иужым атуузу, увуу «жатомо-биль транспортымрэ гьуэгу хозяйствэмрэ я лэжьакіуэхэм я махуэу» 1996 гьэм зэрахъузкіат. Аршхьэкіэ, илъэс бжыгъэ фізкіа дамыгъэкіыу, автомобилистхэмрэ гьуэгухуэхэмрэ я іуэхущіа-фэхэр зэрызэшхьэщыкіыр къалъытэри, а тіуми махуэ зырыз хухахащ. Ди республикэм Транспортымрэ гъуэгу хозяйст-

Ди республикам Транспортымра гъузгу хозяйствамкіз и министерствам мы заманым и на із тригъэтщ ціьхухэр къезышэкі автопредприятзу 19-м, автовокзалра автостанцу 7-м, гъущі гъузгу станцра вокзалу 6-м, къухълъатапізм, троллейбусхэр зи ізмыщіз илъ управленэм. Абыхэм, псори захэту, ціьху мини 3-м щімгъу щолажьэ. 2023 гъэм, «Гъузгуфі шынагъузншхэр» лъэпкъ проектым ипкъ иту, ди республикэм лэжьыгъэшхуэ щокіуэкі. А іузхум, заи хузмыдауэ, сом меларди 4.1-ра къыхуаутіыпщащ. Адрей илъэсхэми хуздзу, автомобиль зекіуальнах ршаратъэрым и район псоми. Зэлэжь гъузгухэм я кіыхьатъырым и район псоми. Зэлэжь гъузгухэм я кіыхьатьыр

район псоми. район псоми. Зэлэжь гъуэгухэм я кlыхьагъыр километри 100-м ноблагъэ. Нэхъапэхэми хуэдэу, япэ ирагъэщыр социальнэ мыхьэнэ зиlэ lэна-тlэхэм уахуэзышэ гъуэгухэмрэ турист зекlyапіэхэмрэш.

CANSIE ITCANSE

Шынагъуэншагъэм тещіыхьащ щіыналъэм пхрыкі гъуэгухэр зэпызыщіэ лъэмыжхэри къызыхуэтыншэу зэрызэрагъэпэщыжыр.

«Гъуэгуф) шынагъуэншэхэр» лъэпкъ проектым ипкъ иту мы гъэм къагъэщјэрэщјэжащ Шэрэдж районым хыхьэ Балъкъэр Ипщэ къуажэмрэ Му-

районым хыхьэ Балъкъэр Ипщэ къуажэмрэ Мукол жылэ цыкијмирэ ялхрыкі автомобиль зекіуапізхэр, Тэрч районым хыхьэ Арик къуажэм и
уэрам нэхъыщухэр, Мовсисян и ціэр зэрихьэу
Налшык къалэ къедза гъуэгур.
Зи гугъу тщіы лэжыгьэхэм хыхьэу, КъБР-м и
къуажэ 20-м и автомобиль зекіуапізхэм асфальтыр щізкіэ щызэрахъуэкіащ. Апхуэдэщ
Эльбрус, Бахъсэн Ипщэ, Зэрэгъыж, Светловодскэ, Каменномост, Хьэбэз, Псынэдахэ, Аршыдан,
Ерокъуэ, Лэскэн Етіуанэ, Каменкэ, Щхьэлыкъуэ,
Джэрмэншык, Белэ Речкэ къуажэхэм я уэрамхэр,
нэгъуэщійхэри. нэгъуэшІхэри.

нэгьзэщ/хэри. Республикэм Гьуэгу хозяйствэмк!э и министерствэм гулъытэ хэха зыхуищ/хэм ящыщц автомобиль зекlyап!эхэм шынагъуэншагъэр къыщызэгьэлэщыным. А Іуэхум тещінхьауэ, 2023 гъэм къриубыдзу, псори зэхэту, километр 75-рэ зи кlыхьагъым иджырей уэздыгъэхэр зыпыдза пкъохар щагъэуващ, светофорьщірахэмк!э зэгъэлэща льэс зэпрык!ып!эу 42-рэ щаухуащ, гъуэгум ⁄щызыхъумэ lущlэхэр зыхуэныкъуэхэм щагъэу

г. Гъуэгу лэжьыгъэхэмкІэ къалэныр зэрагъэза-Гъузгу лэжьыгьэхэмкіэ къвлэныр зэрагьэза-щэм къыдэкіузу, а Ізнатіэм и къудамэхэр бжыхьэ-щіымахуэ лъэхъэнэм зэрыхуэхьэзырыр къвпщытэ, щіыналъэ мыхьэнэ зиіз автомобиль гъузгуу километр минипліым нэблагьэр эехьэныр икіи зэгъэпэщыжыныр зэкіэлъыхьауэ къызэра-гьэпэщ, а Іузхухэр зэрызэфіахым кіэльоплъ-Гъузгур экономикэм и Іыхьэ нахъыщхьэ рыдэхэм ящыщщ. А Ізнатіэм зегьэужьыным ди

дыдалам лщыщш. А тапатым эзг ваумынын им республиками гулъытэ ин щыхуащі. Ехъуліэны-гьэ нэрыльагъухэр яізу ди гьуэгуухуэхэр я махуэм ирихьэліащи, дяпэкіи лэжьыгъэ щхьэпэхэр яізну, я зэфlэкlым хагъэхъуэну ди гуапэщ. Къумахуэ Аслъэн.

Ди зэпыщІэныгъэхэр

Іэтащхьэм къыбгъэдэкі гуапагъэ

Псапэ щізныр, щытыкіз гугъум ихуам дзізпыкъуныр бгырысхэм игъащізми къадекіуэкі хабээ дахэщ. А лъэпкъ хъэл-щэныр мужьрей лъэхожу ди республикэм. Абы и щапхъэхэм ящыхщі тъунэгъу щіыналъэм ди къэралым щригъэкіуэкі дээ операцэ хэхам пыщіа лъэпощхъэпохэр зыжъэхэуэ ціыху къызэрыгуэкіхэм ди республикэм зэрызыщімгъакъуэр: ерыскъыпхъэкіи, ухуэныгъэкіи, узыншагъэр хъумэнымкіи.

МЫ МАХУЭХЭМ ди республикэм щохьэщіз зэпэщізувэныгьэр щекіуэкі щіыналъэхэм хиубыдэ Луганск Ціыхубэ Республикэм къикіа ныбжьыщіз гуп. Ціыху 60-м щіигьу а гупышхуэм ди щіыналъэм хуиту зыщагьэпсэху, зыщаплъыхь, я нэгу зыщрагьэужь. Хьэщіз ныб-жьыщізхэм гуапэу яіущіащ хэкурысхэр. Ахэр щіагьэтіысхьащ «Лэ-гьупыкъу» («Радуга») санаторэм. Ныбжьыщізхэм (абыхэм яхэтщ зи узыншагьэм сэкьат иізхэри) медицинэ, социально-психологие дэіэпыкъуныгъэ ягьуэтынущ. Махуэ 21-кіз ди республикэм щыізну къвтхуеблэгьа сабийхэм ящышу дэтхэнэми и нэгу зэрызиужьыным, и узыншагьэр зэрыригъэфізкуэным гулъытэшхуэ щыхуащі санакъытхуеблэгъа сабиихэм ящыщу дэтхэнэми и нэгу зэрызиужыным, и узыншагъэр зэрыригъэф]эккјуэным гульытэшхуэ щыхуащ! санаторэм. Гухэхъуэт мы махуэхэм ныбжьыщ!эхэм паркым зэрыщызагьэпсэхум ук!эльыплъыну. Дэтхэнэми и нэгум къищырт и гум ильымрэ и псэм щыщ!эмрэ. А псоми къык!эльык!уау сабийхэм lyaгъэхуа лъэпкъ шхыныгъуэхэм ящыщу нэхъ Іэф! дыдэхэр. Луганск цыхубэ Республикэм къик!ыу ди щыналъэм щыхъэщ!а япз сабий гулщ иджыпсту ди республикэм щы!эр. А жэрдэм дахэр къыбгъэдэк!ащ КъБР-м и Ізтащхъэ К!уэк!уз Казбек. Унафэщ! наблаэ-

губдзаплъэм ар и япэ гулъытэкъым: абы къригъэблагъэри нэхъапэми ди республикэм зыщагъэпсэхуащ Керсон областым, Донецк Ціыхубэ Республикэм, гузэвэгъуэ зылъэlэса нэгъуэщІ щіыпіэхэми щыпсэу балигъхэми сабийхэми.

КЪАРДЭН Маритэ.

Мы махуэхэм

♦Пщалъэхэм я дунейпсо ма-

• Піщальзхэм я дунейпсо ма-хуэщ • Урысейм и мэзкъуэдыхэм я лэжьакіуэхэм я махуэщ • 1964 гъэм Брежнев Леонид КПСС-м и ЦК-м и Секретарь Нэ-хъыщхээ къулыкъум ягъэуващ. • 1948 гъэм къалъхуащ ре-жисеёр, КъБР-м гъуазджэхэмкіз

зиІэ и лэжьакІуэ Темро-

Дунейм и щытык і энур «pogoda. yandex.ru» сайтым зэритымкі э, Налшык уэфіу щы-щытынущ. Хуабэр махуэм градус 16 - 19, жэщым градуси 5 - 8 щы-

♦Урысейм и гъуэгу лэжьа-

ФУрысеим и гвуэгу лэжва-кіуэхэм я махуэщ
 ♦Къуажэдэс ціыхубэхэм я ду-нейпсо махуэщ
 ФЗи нэхэм ямылъагъухэм я ду-

нейпсо махуэщ

♦ Іэхэр тхьэщІыным и дунейпсо махуэщ ♦ 1930 гъэм къалъхуащ тхыдэ щізныгъэхэмкіз доктор, профессор, КъБР-м щізныгъэхэмкіз щіыхь зиіз и лэжьакіуэ Текіуий Анатолэ.

мнагиля.

4 1935 гъэм къалъхуащ УФ-м щІыхь зи!э и артист, Абхъазым и ціыхубэ артист, КъБР-м, Абхъаз Республикэм я къэрал саугъэт-хэм я лауреат Мысостышхуэ Пщызэбий.

♦ 1940 гъэм къалъхуащ КъБР-м и цІыхубэ тхакІуэ, УФ-м щэнхацІыхубэ тхакіуэ,

бзэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ **Іутіыж Борис**.

Дунейм и щытык ізнур «pogoda.yandex.ru» саі зэритымкіэ, Налшык у жыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 16 - 19, жэщым градуси 6 - 8 щыхъунущ.

Жэпуэгъуэм и 16,

♦Ерыскъым и дунейпсо махуэщ ♦ЩІакхъуэм и дунейпсо ма-

хуэщ ♦Анестезиологым и дунейпсо

махуэщ ♦ 1991 гъэм Налшык щызэхэтащ КъБР-м ис лъэпкъхэм я нэ-хъыжьыфіхэм я зэхуэс.

гъэхэмкіэ доктор, КъБКъУ-м профессору щыта **Къард**:

Бубэ. **♦ 1955 гъэм** къалъхуащ филологие щіэныгъэхэмкіэ доктор, КъБКъУ-м и профессор, ЩіДАА-м и академик, КъБР-м щэнхабээмкІэ шІыхь зиІэ и лэжьакІуэ. лите-

кіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, литературэдж Тівмыжь Хьэмышэ.

4 1961 гьэм къалъхуащ техникэ щізныгъззамкіз доктор, КъБКъУ-м и профессор, ЩІДАА-м и академик, КъБР-м и Къэрал саугъэтым и лауреат Шэджыхьэщіз Юрэ.

Дунейм и щытыкізнур «родоба. уапфакти» сайтым зэритымкіз, Налшык пшэр техьэтеківу щыщьтынущь. Хуабэр махуэм градус 20 - 21-рэ, жэщым градус 11 шыхъунущ.

дыг ьэхьэзырар ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

ЩІыналъэм и щІалэгъуалэ жыджэрыр

Мы махуэхэм Бахъсэн щІыналъэм щекіуэкіащ жыла-гъуэм мыхьэнэшхуэ щызиіа махуэшхуэ зэхыхьэ. «Пэрыт махуэшхуэ зэхыхьэ. «Пэрыт-хэм я зэщ!эхъееныгъэ» щ!а-лэгъуалэмрэ ныбжыыщ!э-хэмрэ я урысейпсо зэгу-хьэныгъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щиІэ къудамэм хэтхэр абы щахуэзащ «Ди хьэблэм щыщ ныбжыы щіэхэр» щыпіэ къудамэм лэжьыгъэ щхьэпэ щызэ-фіэзых школакіуэхэм. Къинэмыщіауэ, Бахъсэн районым щэнхабзэмкіэ и лэжьа Бахъсэн райокІуэхэм нэгъабэ лъандэрэ ирагъэкІуэкІ «Къафэ, джэгу, си къуажэ!» марафоным кърикіуахэм абы щыхэплъэ-жащ, гуфіэгъуэ концерт ини къыщызэрагъэпэщащ.

ГУФІЭГЪУЭ зэхуэсым къриубыдэу щІыпІэм и унафэщІхэм ныбжьыщІэ жыджэрхэм иратащ УФ-м и цІыху балигъыу ахэр зэрыщытым щыхьэт тежуу зэрышыгым щыхы гехуу дэфтэр наухышхээр паспортыр. Алхуэдэ пщіэ льагэ зыпыль къалэныр ягьэээщіэну зэіущіэм къекіуэліахэм ящыщт Бахъсэн район администрацэм и ізтараион администрацам и гота-шхьэм и къуздзэ Оганезовэ Фатіимэт, «Пэрытхэм я зэщіэ-хъееныгъэ» урысейпсо з-гукьэныгъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щиіз къудамэм и пашэ Шыпш Аслъэн сымэ, нэгьуэщІхэри. Абыхэм къызэрыхагъэщамкІэ, щІыналъэм рыкаг вэщамиз, щыгагызарлах лэжьыгъэшхуэ щызэфлах щіэблэр хэкупсэу гъэсэным ехьэллагуэ хъунущ гъунэгъу шІыпІэхэм.

Махуэшхуэм щекіуэкіа іуэху-гъуэ нэхъыщхьэхэм ящыщщ районым Сабий творчествэм-кlэ и центрымрэ «Пэрытхэм я

зэщІэхъееныгъэ» зэгухьэныгъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щиіэ къуда-мэмрэ зэрызэдэлэжьэнумкіэ ээгурыіуэныгъэм із зэрыщіа-дзар. Фигу къэдгьэкіыжын-щи, «Пэрытхэм я зэщіэхъее-Къэбэрдейныгъэ» жылагъуэ зэгухьэны-гъэм и щІыпІэ къудамэхэр жыджэру щолажьэ Бахъсэн районым. Абы хэт ныб-жылцГэхэм жылагтууэм мыхьэнэшхуэ щызиІэ лэжьы-гъэфІхэр зэфІагъэкІ, псапащіэ, спорт іуэхухэри хэту. Иужьрейуэ щіыналъэм ще-кіуэкіа гуфіэгъуэ зэхуэсым къриубыдэу ныбжьыщ Іэхэм къызэрагъэпэщащ школак Іуэ куэд зыхэта зэпеуэ зэмылізужьыгъуэхэр. Апхуэдэхэт, къапштэмэ, тхылъымпіз lyвым Іуданэкіэ сурэт зэмыліэужьыгъуэхэр, теплъэгъуэхэр къыщыгъэлъэгъуэнымкІэ (стринг-арт), машинэ ціыкіу-хэмкіэ зэдэжэнымкіэ (кар-тинг), «Мольберт ізхуитльэ-хуит» сурэт щіынымкіэ мас-

тер-классхэр. Школакіуэ куэд хэтащ «Мывэ цІыкІуибгъу», «ПсыІэрышэ». «Хэт нэхъ «ПсыІэрышэ», «Хэт нэхь льэщ?», нэгъуэщІ спорт зэ-хьэзэхуэхэми.

КъинэмыщІауэ, ныбжьы-щІэхэр хэтащ «Письмо гуапэхэр», «Ныбжьэгъухэм тхылъ тыгъэ яхудощІ» псапащІэ Іуэхугъуэхэм. Ахэр яхуэгъэзат гъунэгъу щІыналъэм щекІуэкІ операцэ хэхам хэтхэм письмохэр яхуэтхынымрэ а щыпіэм щыпсэу школакіуэ хэм папщіэ зэреджэ тхылъхэр зэхуэхьэсынымрэ. Балигъхэми яхуэзэфіэкі

халъхьащ гуфіэгъуэ махуэш-хуэр екіуу егъэкіуэкіыным. Щэнхабзэм и лэжьакіуэхэм къызэрагъэпэща концертым Іэгуауэшхуэ хуаІэтащ икІи шэч хэмылъу куэдми гукъинэж ящыхъуащ. МахуэщІым къы-щащтащ лъэпкъ шхыныгъуэ щІэщыгъуэхэр зытет Іэнэ бе рычэтхэр.

ТАМБИЙ Линэ.

Чыри бгъэкімэ, бжэгъу мэхъу.

CA AABIB ITCARES

• Ди псэлъэгъухэр

Тэрч щыщ тхылъ гуащэ

НЫБЖЬЫМ тепщІыхьмэ, илъэс НЫБЖЬЫМ тепщыхым, ильос 25-м илэ къихуэу усэ зымытх къэбгьуэтыну гугьущ, зи щіалэгьуэм гу кіуэціылъыххэмэ. Сыт гьэщіэгьуэну хэльыр пщащэм и ялэ гурыщіхэм я фэепльу, зы тхылъ ціыкіум ихуэн пшынальэ къыіэщіэтхыхьамэ? Хьоуз! Етіуат тхылъри зарымышіакіа хьанэ тхылъри зэрымышіэкіэ хьэзыр мэхъу. Ещанэри гъуэгу тетщ, мамэ къеджэмэр (урысыбзармо)

Илъэс 22-рэ фіэкіа умыхъуу, зэуэ уи усэ тхылъиті къыпіз-рыхьэжыным махуэ къэс къо-

уаліэ насыпкіэ уеджэнкъым. Апхуэдэ ехъуліэныгъэкіэ Къэ-бэрдей-Балъкъэрым и щэнхаб-

зэ утыкум мы махуэхэм «къи-джэрэзащ» нобэ фэдгъэціы-хуну Емкъуж Элинэ.

литературэмкіз ирегъаджэ), тхылъ тедзапіэм иратынущ. Тамбовкэ къуажэм щыщ, Тэрч къалэ дэт етіуанэ курыт школыр дыщэ медалкіэ къэзыуха Емдыщэ медалкіз къззыуха см-къуж Элинэ зыхуеджа «хьэщіэщ Іуэхумрэ» нобэ іэщіэлъ тхылъи-тіымрэ зэрызэпищіа гъуэгур тымрэ зэрызэпища гъуэгур езым и гъусэу кэтпщытэжыху, «дунейр тlэу пкlэгъуз зыхуэмы-хъу» и хъэлыр Іупщыбэзу нэгум къыщ(оувъ. «Мы цыкіур Кали-нинград къыдэнамэ, ди Хэкур зы хъыджэбзыфІкІэ нэхъ машІэ хъунут» гупсысэри къыпфІыдрехьей (Элинэ Балтийскэ федеральнэ университетыр къиухаш).

университетыр кыухащ).
Нэхь гъэщіэгьуэным къыщед-гъэжьэнщи, Емкъуж Элинэ къы-зэрытціыхуамкіэ фіыщіэ зыхуэ-фащэр ар «Книжная среда» тхылъ тыкуэным лэжьакіузу къз-зыщта Кіуэкіуэ Муратщ. Зыхуэзэша и унагъуэм къыхыхьэжам ещ-хьу, хъыджэбзым и хьэл тыншымкІэ Налшык и тхылъ дунейр мазэ бжыгъэм иуфэбгъуащ. Зэи зэшыгъуэ мыхъу тыкуэным и напэкіуэціхэри, езым щхьэхуэу зэрихьэ «Усакіуэ пщащэм и тхыгъэхэри» щіэщыгъуэу зэрызэблигъэ-кіым нэмыщі, усэ тхынми къыхудохуэ. «Усэ тхылъ ціыкіу» квыхудожув: «Усе тквить стихов») зыфіищар 2021 гьэм къыди-гъэкіри, дызэрыт илъэсым и гъатхэлэм «Лъагъуныгъэр цІыхуи-тІым ядж щІэныгъэщ» («Любовь - наука для двоих») зыфІища

етіуанэри абы къыкіэльыкіуащ. - Усэ сымытхыну схузэфіэкіыр-къым, - зыкъеумыс Элинэ. – Сыту жыпіэмэ, си гум щызэтрихьахэр, зыхэсщіар, сигу хэзыгъэхъуар е хэзыгъэщіар усэбзэм хуэдэу гугъэзагъзу зыми къијуатэркъым. Я нэхъыбэр зытеухуар лъагъуны-гъэрщ, ауэапсорисэкъысщыщіа, зыхэсшій защіэкъым. Си гупсы-сэхэр, си гурыщіэхэр теплъэ гуэрым изгъэуварэт жысіэу си нэгүм къышышІэзгъэхьэкІэ, лъагъуныгъэм е философием и бзэм сф<u>і</u>ытохьэ, аркъудейщ.

«Гелефоныщ1э къысхуэщэху», «сумкэ ц1ык1ум сехъуэпсащ» жа-1эу, адэ-анэм я пщэ лъынтхуэр зэпызышхыкіхэм едвгъэлъытыт езым къилэжьа ахъшэкlэ тхылъ 70 (тlум щыщи 35-рэ) къыдэзыгъэкіа усакіуэ пщащэр

«Щхьэ адыгэбзэкІэ умытхэ-

- Бзэм ирилажьэхэм а упщіэр хьэзыру ди бзэгупэм телъщи, Элини блэтхыфынукъым. - Сэ усэ зыбжанэ адыгэбзэкІи

- Сэ усэ зыбжана адыгэбээкін сиіэщ, ауэ, си гугъэмкіэ, ахэр иджыри зыхуей хуэзауэ щыткым, урысыбээкіэ стхахэм ельыгауэ. Пэжыр жысіэмэ, си адыгэбээ псалъалъэр апхуэдэ дыдзу инкъым. Республикам и щыбкіз сыщыпсэхух, ар фіыуэ зэрыкіэрыхуам сэри гу лъызотэ.

Калининграл пэжьапіэ уши Іэрэ пэт, Налшык дауэ укъэкіуэ

жа?
- Сыкъэкlуэжыну мурад щlэсщар зы илъэсым нэхърэ къыкіэ-лъыкіуэм нэхъ егъэлеяуэ унэмкіэ си гур зэреlэрт. Сыти жыlи, Уры-сейм икуми, сэ сыщыпсэуа къуэкlыпlэ-ипщэми цlыхухэм нэгъуэщІ гупсысэкІэщ щаІэр, я дуней тетыкІэри дыдейм ещхыкьым. ЦІыхухэри, хьэуари, ерыскъыри, хабзэхэри щынэгъуэщіщ абы. Ди ціыхухэр нэхъ пэжу мэпсэу, сэ сызэреплъымкіэ, си псэри Хэкум нэхъ щотынш. Аращ сыкъыщіэкіуэжар.
- Тыкуэным дауэ укъыщыху-

- Сыкъэкіуэжыным іуэхур пэ-гъунэгъу щыхъум, «дэнэ сы-кіуэн?» упщіэри къэуват. Си ізщагъэм срилажьэмэ, къэзлэжьынур сфіэмащіэт. Си адыгэб шІ́агъэмі́ зэри езгъэфІэкІуэну мурад сшІат. АдыгэбзэмкІэ шІэныгъэ пыухыкІа зэзгъэгъуэтыныр си гу ращэхэм язщ, къыкіэлъыкіуэ илъэсым магистратурэм сыщіэтІысхьэну сигу ислъхьащ, Алы-хьым къызигъэхъулІэмэ. «Книжная среда»-м сыкъащтэн гугъэ ная среда»-м сыкъащтэн гугъэ къызэрыкъуэкlыу, ар лъабжыз зэрысхуэхъунур, абдежым сыкъвищежьэмэ, си хъуэпсап!эхэм сызэрыте!эбэфынур си ф!эщ хъуащ занщ!эу. Псэм ф!эф! лэжьыгъи, ц!ыхуф!и, арээы сызыщ!ын улахуи, сыкъэзыгъэпэжын ныбжьэгъуи мыбдежым щек!уэк! зэхэтык!эм къызэрысхуэди-хыную къызгуры!уш! Хэкум къынур къызгурыІуащ. Хэкум къэзгъэзэжыным сытезыгъэ-гушхуа щхьэусыгъуэхэм язщ а

лэжьапіэр къызэрызгъуэтар.
- Тхылъ щэн Іуэхум дауэ хэг щіа ухъуа, іэщіагьэ пхуэхъуа?

 Калининград сыщыщы!эм, кофе ефап!э гуэрым сехъуапсэри сыуват, сызэреджэм хуэдэурэ. Илъэсрэ ныкъуэрэ абы сы-щылажээри сыкъыlукlыжауэ, къалэкум «Буквоед» тхылъ ты-куэныр итти, сыблэкірэ пэт, сы-щіыхьзу щхьэ семьупщірэ, лэ-жьапіэ сыкъащтэнмэ, жысіэри

«Книжная среда»-р къыхэсхащ икіи сыхущіегъуэжакъым. - Налшык щыпсэухэмрэ ущылэжьа къалэшхуэхэм щыщ-хэмрэ тхылъ къыхэхыкіэкіэ зэщхьэщыкірэ?

- Зыкіи зэмыщхьу, егъэлеяуэ зэщхьэщокі Калининград, Мэз-куу дэт тхылъ тыкуэнхэмрэ мы ди Налшык дэтхэмрэ. Интернетым налшык дэтхэмрэ. интернетым тхылъ щызыщэхэм я гугъу пщІы-мэ, фіым и гъусэу, абыхэм мыхъумыщэ ізджи щызэбгрокі. «Книжная среда»-р щапхъзу къзсщтэнщи, къекіуаліэхэр нэгъунэ илэкіэ слъэгъуахэм ещхъ къым. Мыбы цІыхухэм тхылъхэми, абыхэм кърах гурыщіэхэми, щіэныгъэми пщіэ зэрыхуащіыр си нэкіэ шызолъагъу. Ди шіыпіэм си накіз щызолькі ву. ди щівіпізм щыпсэухэм тхылъыр апхуэдизкіз фіыуэ ялъагъури, къззыпъзу-выіэн дунейм теткъым: уэшхми, уаеми, дыгъэ къэракъэм хэтуи

къэкІуэну хьэзырш, къалъыхъуэ тхылъыр зыІэрагъэхьэн папщіэ. Тхылъым мыхьэнэшхуэ ират курдейкъым. Ар зытхам хилъхьа купщіэм нэмыщі, зэджар езыхэм я гупсысэхэмкій ягьэбэгьуэжу апхуэдэщ. Щхьэж и псэм и іыхьэ хелъхьэж, ар щіэныгъэ тхылъ хъуми, диным теухуами. Абы тхы-лъыр тіуащізу нэхъ лъапіз

. МыбыкІэ цІыхухэм щІэныгъэ зрагъэгъуэтыну нэхъ хэтщ. Ауэ сытми «тхылъ еджащ» жрагъэlэн къудей шхьэкlэкъым шlеджэр. мыхьэнэ зиlэ гуэр къалъыхъуэ. Абы куэд иlыгъщ. Сылэжьэху ситу иримыхь куэд слъэгъуащи аращ ар жызэзыгъэ!эр. Ныб-жьыщ!эхэм тхылъ мыхьэнэншэ дыдэхэр щаlэрохьэ къалэшхуэ-хэм. «Тхылъ leй щыlэ?» - жызыlэн щыlэщ. Щыlэщ, сэ абы и щыхьэт куэдрэ сыхъуащ. Калининград куэдрэ сыхьуащ. Калининград сыщыщылэжьа тыкуэным тхылъ мин 500-м нэс щызэблэдгъэкІырт, араш апхуэдэжьэ къызэзытыр.

зазытыр.
- Тхыль щащэм и гугъу къы-щыдгъэхъеякlэ, сыт нэхъ зы-щізупщіэр абы некіуалізхэр?
- Нэхъыбэрэ зыщізупщіэр Кав-казым, диным теухуа тхылъхэрщ. мазым, дипым геууа тылыхарш, «Классика» жыхуэтГэми щГо-упщГэ, ауэ абыкІи Налшык Кали-нинград къыщхьэщокі. Гюго, Кронин хуэдэу льабжьэжь энд тхакІуэхэм я тхылъыфІхэрш, пщГэшхуэ зиГахэрш дыдейхэр зэджэр. Калининград дэсхэм классикэ къалъыхъуэмэ, Лесков, Пушкин, Лермонтов сымэ хуэдэу нэхъ къызэрыгуэкІт зышІэупшІэ

хэр. Гу лъумытапІэ иІэкъым ди деж романтикэ нэхъ зыхэлъ тхылъхэр къыщызылъыхъуэ хъыджэбэхэм хуабагъыу ныздышІаджээхэм хураан выу нырыдыцаг хьэм. Остин Джейн, Бронте Шар-лоттэ, Эмили зэшыпхъухэр, Спаркс Николас сымэ щіэзыджык пщащэхэращ зи гугъу сщ ыр. Езы «Книжная среда» ты куэнми, щалэгъуалэм я зэхэкуэнми, щала вуалам я заха-тык/зми хыджэбэхэм я тхылъ къыхэхык/эм и жьышхуэ къа-щ/еху, еджэным дрег-ъзкъэх. Ц/ыхур къызэрыщ/ыхъэу зыхы-бощ/э ар иджыпсту зыхуей тхылъыр зыхуэдэр. Мыбы и псэр зыгъэтыншын гуэр къелъыхъуз зригъэгъэпсэхуну, и гур зригъэ гъуэтыжыну зыгуэр еджэну гъуэтыжыну зыгуэр еджэну хуейщ, жыбоlэ узэрыlуплъэу. Бжьыхьэр къызэрихьэрэ нэхэ зыхызощlэ ар.

- Уи усэхэр къызэрыплъхьэ каналым прозэу тхахэри къахо-хуэ. Адыгэбзэкіэ птха гуэрхэми срихьэлІат?

 Си каналхэм нэхъыбэу къи-хьэр адыгэбээ зымыщІэ, Мэзкуу, Калининград шыш си ныбжьэгъу харщ е сымыцыхуххэ гуэрхэщ. Абыхэм пщіэ яхуэсщі щыкізу, адыгэбзэкіэ стхахэр урысыбзэкіэ зэздээкІыжауэ аращ. Прозэм и гугъу сщІымэ, си анэм куэд щІауэ абы сытрегъэгушхуэ. Зы лъэныкъузкіэ, абый сыдехьэх, ауэ усэм апхуэдизкіэ сесащи, ар схухы-фіэдзэну си фіэщ хъуркъым. Прозэкіэ сытхэн зэрыщіэздзэу, прозокія сыткап зарыщающогу, хуитыныгъэ куэдыіуэ къысіуроуэ, сыт ухуейми, дауэ ухуейми птхы мэхъу, зыми укъимыгъэувыізу. мэхъу, зыми укъимыгъэувыlэу. Абы сегъэгужьей. Итlанэ, сызэрыцыкlурэ, сызэрыныбжьыщlэрэ щlэгъэкъуэн къысхуэхъуа, бампіэдэхыу сиіа усэм сепціыж хуэдэуи къысщохъу. А шынэм себэкъуэфыну сыщогугъ зызэман, прозэми тlэкlу сыхыхьэнущ, ауэ усэми си щыб хуэзгъэзэнукъым. Сыту жыпіэмэ, си гъащіэм мыхьэнэ нэхъ зэст Іыхьэ куэд усэм къыздигуэшащ. Егъэлеяуэ усэмі кавіздій уэшаці. Ет Бэгіенуэ зыгуэр къвіщыстехьэльэм деж, си усэхэр щізэджыкіыжмэ, сигу къвізарыгъуэтыжырти, дяпэкій псори фіы дыдау зэрыхъунур къвізагьэщізжырт. Емкъуж Элинэ и усэ нэхъыфі

хэр щитхынур, дауи, дяпэкіэщ. Зэгуэр къызэплъэкіыжрэ нобэрей и сатырхэр сабий гупсысэу къыщыхъужми, гъащіэм хуищі дзыхыми и хьэтыркіэ, ахэр хъыджэбзым и псэ къабзэм и сурэту къэнэнущ. Литературэм игъащіз лъандэм щытепщэ хабзэращи тхэкlэм зебгъэсэфынкlи хъунщ ауэ зыхэшІэкІэ пэжыр, фэрышІытьэм щыхъума зыкъзумысыжы-кlэ Іэзагъыр къызыдамылъхуам и псалъэ гъэбзэкlэм зыщихъуэжыр закъуэтІакъуэххэщ. Япэреймкіэ щіалэми, етіуанэр Элинэ реймкіэ щіалэми, етіуапэр к и усэхэм къыхолыдыкі, фіым ущіыщигъэгугъыр. тхыгъэри пщащэм хуэ аращ тхыгъэри пщащэм хуэгъэза «лъапэ махуэкіэ литературэм ухыхьэ» гъуэгу махуэу аращи, фэри къыддэфІыгъыну дыщо-

ЧЭРИМ Марианнэ.

ЩІы хъурейм и континентхэм ягъуэт зэхъуэкІыныгъэхэм ятеухуауэ еджагъэшхуэхэм я тхыгъэхэм къызэрыхэшымкіэ, шіыр зытезыіыгъэ тектоникэ пхъэбгъухэр (тектонические плиты) мащіэ-мащізу зэхуэкіуатэурэ, ильэс мелуан 500 - 700 къэс зыуэ зэро**убыдыж**..

«АЛЫДЖХЭМ я бзэмкіэ «тектоник» псалъэм къикіыр ухуакіуэ е сурэтыщі гъуэзэджэ жиіэу аращ. А псалъэмкіэ нобэ къагъэлъагъуэ мардэ пыухыкlам тету литосферэм щызэрыубыд пкъыгьуэхэм къатехъукі мывэ джанэ зэ-пэщхьэхуэхэр. Километр 400 зи lувагъ тектоникхэр лізужьыгъуэ куэду зэхэт пкъыгъуэ быдэш. Псом нэхърэ нэхъ ин дыдэхэр Евразие, Австралие, Антарктикэ, Африкэ, Индостан, Наскэ, хы Хуэм, Америкэ Ипщэ, Ищхъэрэ пхъэбгъухэрщ. Ахэр лізужьыгъуитіу егуэш - континентхэр зэрызэхэтхэмрэ хышхуэ лъащіэр зэтезыіыгъэхэмрэ. Псалъэм па-пщіэ, континент пхъэбгъущ Евразиер, Урысейри абы хэту, зыІыгъыр, хы Хуэмым ейр (Тихоокеанская плита),

• Дыкъэзыухъуреихь дуней

ЩІым и щэхухэр

зэрыгурыlуэгъуэщи, псы лъащlэм хе-убыдэ, ещанэм - «Африканскэм» - Аф-рикэ континентымрэ Атлантикэ хышхуэмрэ иІыгъщ.

Тектоникэ пхъэбгъvхэм шІым и мантием (и купсэ ткіуаткіуэм) и гущіыіум хуиту къыщакіухь, аршхьэкіэ ахэр, хы щіы-хуит зэрыщамыІэм къыхэкІыу. Аращ ахэр сыт щыгъуи щІызэтІыркъыр. Континент пхъэбгъухэр хым ейм хуэдэу lyв-къым, куууэ мантиеми хэткъыми, абыхэм я щыгухэр хым къыхощ. Плитэхэр щызэжьэхэуэм деж, щІым ейр мантие гущІыІум а зэрызекІуэм хуэдэу къытонэ. Абыхэм елъытауэ, хьэлъагъ ин зиІэ хы пхъэбгъухэр а гушІыІум тетхэм я лъабжьэм кіэшіехьэри, континент Іуфэхэм лъащ о абрагъуэхэр къыщоунэху, иужькІэ мантием щотІысэхри, абы хоткІухь

Пхъэбгъухэм я зэжьэхэуэныгъэм и къарур апхуэдизу инщи, вулканхэр зэщіигьаплъзу илъэс мелуан бжыгъэ-кіэрэ екіуэкіыфынущ. Абыхэм къащхьэщих гъуэз пщтырым и Іэужьщ хъурейуэ къекІуэкІыу зэхэт хытІыгухэр. Апхуэдэ щІыкІэкІэ Урысейм и щІыщІэхэм къахэ-хъуащ КъуэкІыпІэ Жыжьэм и вулканхэм къадэунэхуа Курильскэ, Командорскэ хытІыгухэр, дэкІыпІэ бгъузэ тІэкІукІэ Евразием пыща хъуа Камчаткэ хыты-гуныкъуэр. Абыхэм я ныбжьыр илъэс мелуан 30-щ зэрыхъур.
Континентхэм я гъунапкъэр литос-

ферэ плитэхэми я гъунапкъэу щымы-

тынкІи мэхъу. Къапщтэмэ, Атлантикэ пхъэбгъум и нэзхэр хы щІагъ къырхэм ящхьэщыту макіуэ, зэпыу зимыіэ вулканхэм хы шагъ пхъафэшэхэр зэрагъэпціу, а щізуэ къзунэхуахэм къакіухьу щіадзя нэхъ япэгъунэгъу континентхэм ящіыгъуу. Атлантикэ хым и ипщэ къуапэ къэгъэшам хуэээ Атлантикэ - Курыт кыр ышам хуэзэ Аплантикэ - куры і кырхэм Африкэр ищхырэкіэ яху, и ищхырэр кырапэм Европэр, Африкэм кыпигызувау, кырехуліэ. Алхуэдэ зэ-хуэхусыкіэм кырауунэхуащ щіы хыей-хэри вулканхэри зыщіыгы Альпийска кырршхэр - Пиренейхэм кынщышірдзауэ Кавказым нэс. Кавказ къуршхэр щІа-лэщ. Абыхэм япэу зыкъэІэтын щыщІадзар илъэс мелуан 20 ипэкіэщ. Къызэрыхэдгъэщащи, континент пхъэбгъухэр илъэс мелуан 500-700 пlалъэм къриубыдэу зэхуокіуапэри, щіы щхьэфэм и процент 72-м нэсыр къызэщіеубыдэ. Къэунэху континент домбейр илъэс минищэ дэкіа нэужь аргуэру ціыкіу-ціыкіуу зэкlэщlэкlыжу щlедзэ, дунейр зэ ухуэрэ къекlуэкl хабээ ткlийхэм тету.

ШЭРЭДЖ Дисэ

Нобэ интернетыр къызэlупхамэ, видео пычыгъуэхэм щІэх-щІэхыурэ урохьэлІэ, щіэх-щіэхыурэ урохьэліэ, хьэгъуэліыгъуэ е нэгъуэщі гуфіэгъуэ зэхыхьэм утыкум къафэу ит пщащэм щіакіуэ трапхъуэрэ, щІалэхэм ира-хьэжьэу. Ар адыгэ хабзэм и зы Іыхьэщ, адыгэр зэсэжащ. зы іыхьэщ, адыі эр эсежащ, Ауэ апхуэдэ видео роликхэм кlэщlэтхыхь цlыхухэм я гупсысэкlэр апхуэдиякlэ зэтехуэркъыми, гъэщlэгъуэн куэд ятх. Адыгэми апхуэдэ хакуэд, нтх. Адыгэми алхуэдэ ха-бээм зыри хэзымыщіыкіми къаіуатэ гупсысэхэм укъе-гъэуіэбжь, а іуэхум лъабжьэ хуэхъур зэрамыщіэм куэды урегъэгупсыс. Пэжщ, псоми зэхуэдэу зыгуэр ягу ирихьыркъым, е зэхуэдэу Іумпэм ящІыркъым. Щхьэж и еплъыящіыркыым. щхыэж и еплыскіз міэжи, ауз, дахэми-іейми, ди льэпкъ хабээу къекіуэкі унэидзыхым и купщіэм иджыри зэ ди газет напэкіуэціым дыщытепсэльыхыну игъузу къзглытащ.

УНЭИДЗЫХЬЭР къызыхэкІар Іуэхугъуэ Іэджэм епхауэ щыта-уэ жыпіэ хъунущ: адыгэ хабзэм идэу щытакъым, цІыхубзыр езым и унафэкІэ зыфІэфІым дэкіуэну.

Шапэмрэ самыедеждыесх щіалэмрэ хъыджэозымрэ ээгуакіуэрт, зэрышэнуи зэ-гурыіуэрт. Ауэ хъыджэбэым езым и унафэкіэ дэкіуэ зэ-рымыхэунур ищіэрти, щіалэм жлиіэрт:

жриІэрт: - Сэ уэ псэуэгъуу сыбдэкІуэну си гуапэщ икlи сыхьэзырщ, ауэ си Іыхьлыхэр зэрыткlийр уэри бощІэ, къыслъыхъуи, сыкъуатмэ, сыхьэзырщ. Хъыджэбзыр арэзыуэ жэуап

къызэрыритам щlалэр игъэ-гушхуэрти, хъыджэбзым лъыиригъажьэрт. Апхуэдэ къилъыхъуэрт иригъузаз лы къилъыхъуэрти, игъакlуэрт хъыджэбзым лъигъэхъуну. Зэрыхабзэти, кlyар хъыджэбзым я деж дэмыхьэу, нэхъ зыхуэ-фащэ гуэрым бгъэдыхьэрти, «мыпхуэдэм сраліыкіуэщ, мы-пхуэдэ фи хъыджэбзымкіэ благъэ фыкъащіыну мурад къыфхуащіати, сыкъагъэкъыфхуащіати, сыкъагъэ-кіуащ», - жриіэрт. - Захуэщ, хъыбар зыщіапхъэ-

хэм яжесіэнщи, жэуапыр піэ-рызгъэхьэжынщ, - жиіэрт зыб-

гъэдыхьам. Ар къыжезыІэр анэшынкІэ

Ар къыжезыізр анэшынкіз хъунт, пхъурыльхункіз хъунт, адэ къуэшынкіз хъунт. Абы пхъур зейхэм хъыбар яригъащізрт. «Мыпхуэдэм благъэ фыкъащіыну мурад ящізуз къыфлъохъу!», - жиізрти. Хъыджэбзыр зейхэм къыжраlэнкlэ хъунут:
- Фэрэ дэрэ лъэпкъкlэ дызэ-

хуэдэкъым, фэ фхуэфащэ зыгуэр къэвгъуэти, къафшэ! Хъыджэбзым лъыхъу щlа-

лэм и щхьэр зэригъэгугъэжым-кlэ, а зылъыхъум и дэлъхухэм хуэдэр кlэсу къихьыну ліыгъэ иlэт. Ауэ имыlэр лъэпкъьщlэт. Мобыхэм ауэ зэрыщіэупщіа къудейр я гум темыхуэу къагъэпудат. Ліыгъэ зыхэлъ адыгэ щалэр, а езым нэхърэ нэхъ икіэхэм къагъэпуду дауэ игу те-хуэнт?!

ЩІалэр абы хуабжьу къигъэ-губжьырти, и щхьэр абы текlyадэми, хъыджэбэым и дэлъ-хухэм ящыщ ІэщІэкІуадэми идэрт, хъыджэбзыр лІыгъэкІэ

къатрихмэ.
Мис а зэгуэпым къыхэкіыу хъыджэбзыр ліыгъэкіэ къатри-хыну мурад ищіырти, иужь

Пасэрей хъыджэбзхэр къэпхьын хуэдэу дэнэ и дежи къыщыппэщІэхуэртэкъым, дэнэ хуейми ягъакІуэу щытакъым. Ар зэкъуэхуауэ къы-пэщІэзыгъэхуэн къилъыхьуэрт щІалэм. Дауэ хъуми, щІалэм и ныбжьэгъу гуп дэщІыгъуу кІуэрти, хъыджэбзыр къихьырт.

хъыджэбз яхьахэр хуаб-

Унэидзыхьэ

жьу къызэгуиг вэпвірі сол Пхъэрыр кіэлъыщіэпхъуэрти, щіалэр щаукіи къэхъурт, хъы-

Мыпхуэдэуи къэхъурт: щІалэм хъыджэбз гуэр къишэну мурад ищІырт. Хъыджэбзым и мурадыр щыхуиІуатэкІэ: «Алыхь-алыхь, зэуэ уигу къы-зэрыкlа къудейр сыту фІыт, уэ пхуэдэ дыдэт сэри къэслъы-хъуэр, зэрыжыпіэххэу занщіэу хвуэн, зэрыжыпэхсэ загщээу сыбдамык/уэни!», - жи/эрти, хуабжьу къигъэпуду щ/алэм жэуап къритырт, къызэримы-пэсу. Ар щ/алэм игу зэрыте-хуэн щы/этэкъыми, кърихьэ-

ЩІалэмрэ хъыджэбзымрэ фыуэ зэрылъагъуу, зэрышэнуи зэрыгъэгугъауэ, хъыджэбзыр езыр зыхуэмей нэгъуэщ зыгуэрым иратыну Іуэху зэрахуэ щыхъукіэ, хъыджэбзым зы пылъ шіалэм хъыбар иригъащІэрт: «ЗалымыгъэкІэ лІы срат, лІы-

гъэ уиlэмэ, уэ пщlэныр уэ пщlэжынщ», - жиlэрти. Зи гуріщізжынцу», - жиізрій, зи гур-бияныгьу» щіалэр абы кыгьэ-губжьырт, «сіэщіокі», жиіэрти, гужьейрти, хъыджэбзыр кый-мыхьыну јэмал имыізу иужь ихьэрт. Ари ещанэ лізужьыгъуэт. Щіалэмрэ

хъыджэбзымрэ зэгуэкlуауэ, Іэджэ щауэ зэ-пылъу, лъэпкъкlи зэхуэдэу щызэрихьэліэ щыіэт. Ауэ уасэ куэд зэрихьэліэ щыіэт. Ауэ уасэ куэд ктыжраіэрэ, щіалэм хузэфіэмыкіыу, хтыджэбэыр нэгруэщіым иратын хтумэ, щіалэр абы игтыгужьейрти, ктытырт. Ар епліанэ лізужыгтыуэт. Мис абыхэм яхуэдэ іуэхугтыуэщ хтыджэбэ яхыыныр къызыхэкІыу щытар.

Хабзэр зэрекіуэкіыу щытар Хъыджэбзыр къззыхьыну мурад зыщіа щіалэм и ныб-

мурад зыщіа щівлізм и ныс-жьэгъу гуп къызахуишэсырти, тізкіуи иригъафэт, іуэхум нэхъ тегушхуэн щхьэкіэ. Абы иужькіэ ахэр къыщіриджар яжриіэрт. «Фыкъыздэіэпыиужыз ахэр кызыштриджар ажригэрт. «Фыкъыздэгэлыкъу!» - жигэрти, ныбжьэгъухэм елъэгурт, къуэш хуэдэу къыкъузувану зэращыгугъри яж риІэрт. Апхуэдэу игурэ и щхьэригэрт. Алхуэдэу иг урэ и щхвэ-рэ зэтелъу щелъэlукlэ, дэтхэнэ адыгэ щlалэрат, «сэ сошынэри сынэкlуэфынукъым», - жызы-lэнур? Псори хьэзырт ныбжызгъум и лъэlур хуагъэзэщІэну. Ныбжьэгъур зымыгъэпэжын-рэ, абы щхьэкІэ зи псэр зымытынрэ зыри яхэттэкъым. Пасэрей адыгэхэм ныбжьэгъур къуэш дыдэм хуэдэу ялъытэу

Унэидзыхьэ кlуэнум ауэ нэуфІыціщхьэрыуэу гуп иришажьэртэкъым. Япэщіыкіэ хъыджэбзым зэкъуэхуауэ щрихьэліэн щіыпіэр зэзыгъэпэщ къилъыхъуэрт. Ар зэпсэлъа и хэгъэрейми хъыбар къригъащіэрт: «Мыпхуэдэ пщыхьэщ-хьэм фыкъекіуаліэ», - жиіэрти. Гур зэщіащіэрт, щіалэхэр итіыскээрти, ежьэрт. А зэп-сэльыліам екіуаліэрти, хъы-джэбзыр къалэщіигъахуэрт.

Хъыджэбзым и Іыхьлыхэм псынщізу хъыбарыр зэхахмэ, пхъэрыр щізхыу иужь ихьэрт. Пхъэрыр къалъэщіыхьэмэ, Пхъэрыр къалъэщІыхьэмэ хьэлэч зэрыщІырти, хъыджэб

зри трахыжырт. Пхъэрыр къалъэщІэмыхьэу хъыджэбзыр ирахьэжьэмэ, хъыджэбзыр ирахьэжьэмэ, щалэм я унэратэкъым зди-хьыр. Я унэм ихьмэ, псынщізу къагъуэтынурэ трахыжынут. ПщІэ иІэу къуажэм дэс нэхъ лъэрызехьэ гуэрым и деж ирихьэліэрти, абы къан хуищіырт. Хъыджэбзыр абы ирихьэліэрти, езы щІалэри я унэ мыкіуэ-жу, зыгуэрым щауэ къан затаышиух

Хъыджэбзыр зрахьэліам а Іуэхур зэфіимыгъэкіыфу хъы-джэбзыр фіахьыжмэ, и напэр текіат, и ліыгъэри, и нэмысри

кІуэдат. Къэзыхьам хъыджэбзым Іуэху лъэпкъ зэрихуэртэкъым, а зрихьэліам зэрызэфіигъэкіынур ишІэрти. Псори а зрихьэ-

нур ищізрій. Гісори а зрихьз-піам и пщэ дзхуэрт, абы зэ-реджэр «тешэрэщт». Абы зылі хъыджэбзым я деж игъакіуэрт. «Фи хъыджэбз ціыкіур ди деж щыіэщ, фымыгузавэ, адыгагъэ хэлъу хаб-зэкіэ дызэвгъэуваліэ, Тхьэм зэніу дызэвы взувалія, ткьям зэриухам хуэдэу Іуэхум кіз едвгъэт, фи благьагъэр ди гуалэу араш Іуэхур зытетщіыхьари, дахэкіз дызэкізльывгъакіуэ жаіэри сыкъа-

ъэкlуащ», - яжриlэрт. Хъыджэбзыр здэщыlэр an къызэращізу, ар зейхэр къэсырт, хъыджэбзыр яшэжын зейхэр мурад яІэу. Ауэ хъыджэбзыр кърагъэгъуэттэкъым, дауэ ящіми. А здэщыіэм и нэмысым фІоліыкіхэри, Іей зыкъыхуащіу къажьэхэфыщіыхьыфыркъым. Іуэхур щагъэткІийм, къуажэм пщІэ зыхуащІу дэсхэр къыхашэрт.

Адыгэ ліыжьхэм апхуэдэ эху Іэджэ зэфіагъэкіыурэ Іуэху Іэджэ зэфіагъэкіыурэ есати, кіэ ирамыту етіысэхынутэкъым. Арати, жылэр и телъхьэ хъурти, нэчыхьыр ят-хырт. Псори зэфlэкlыу нысэр зейм ишэжын щыхъукіэ, зра-хьэліам, езым ипхъу яшэ хуэдэу, фызышэу дригъэ-

Нэшхъеягъуэ къышыхэкі шыіэт

Унэидзыхьэр мы зэрыжытlам хуэдэу сытым дежи мамыру зэфіэкіыртэкъым. Абы гуауэ къыщыхэкі къэхъурт. А Іуэхум пхъур зейхэр къызагуитьзыырт, азграждых кытака катырак кытака катырак кытака катырак кытака катырак катыра икъукІэ къигъэгубжьырти, зэпэщІзувэрт. Унэидзыхьэм къыхэкІыу Ина-

унзидзыхьэм кызлэкызу ина-рыкъуей мыпхуэдэ бэлыхь къы-щыхъуауэ щытащ 1914 гъэм: Зы щалэрэ зы хъыджэбэрэ эзгуэкіуат. Щалэм къишэну мурад щищіым, хъыджэбзым къыжри ащ:

- УкъыслъыхъукІэ зэфІэкІынкъым, сыхы! – жиlэри. Хъыджэбзым и анэ къилъ-хуауэ дэлъхуиплі иlэт. Ахэр щыдэмыс зы пщыхъэщхьэ гуэру хуигъазэри, щlалэм зигъэхьэзыращ къихьыну. И благъэ, и ныбжьэгъу гуп зэхуишэ

сри, яжриІащ:
- Мыращ си мурадыр, хъыджэбзымрэ сэрэ дызэгурыІуауэ

джэозымы сэрэ дызэл урыгуарды Зэрыхабээти, фадэбжьи зэд-рафщ, гу зэщіащіэри, кіуащ. Здэкіуам, зэрыгугъам хуэдэу тыншу къапэщІэхуэри, джэбзыр къыщахащ. Хъыджэбзыр бжэм къыщаха

къудейуэ, унагъуэр зейм я пхъу-рылъху лІы гуэр Іуэху иІэу дыхьащ, зыри химыщІыкІыу. ЛІым сэшхуэ пцІанэ иІыгът, зышІыпіэ кърихыжуи, мо зэрызещыпіз кърихыжуи, мо зэрызе-льафэ гупыр щильагъум, яхэ-льадэри, яхзузу хуежьэри, зы анэм къилъхуауэ тlу яхэтти, тlypu иукlащ, Хъыджэбзыр зыхь щіалэм епыджри, уіэгъз ищіащ. Абы хъыджэбзыр яіуэшІалэм хужынт, хьэдитІри уІэгъэри къыдашыжри, къыдэкІыжащ. ИукІа щІалитІым ади, ани, къуэши, шыпхъуи зыри яІэтэкъым ялъ зыщІэжыни, я бжэр хуащІыжаш. Мыдрей шІалэ vіэгъэри. абы иужькіэ щіагъуэ дэмыкіыу ліащ. Дауэ хъуми, ліищыр три-

Ахэр зэрыукіыу Іуэхур зэфіэкlакъым. Къэзыхьыну щlалэм и анэ къилъхуауэ шынэхъыжь иlэт. Абы илъ имыщlэжу игъэгъуну Іэмал иІэтэкъым. Хъыджэбзым и дэлъхухэм

жырым и кырушым деж къа-гъэкіуащ: «Бэлыхыр къытхуэ-зыхьам Тхьэм къыхуимыгъэ-гъукіз, Алыхым и нэлатыр къы-ТВУКІЗ, АЛЫХВЫМ И ПЭЛІСІВІЯ КОВІТ ТИХУЗІ ДИ ІЗУХУ ХЭЛЬКЪЫМ, ДЫЩЫІАКЪЫМ. КЪЭХЪУА ІУЗХУР УЗ УЗЭРИГУАУЭМ ЕЩЪБЫРКЪЕЙЗУ ДЭРИ ДИ ГУДУЭЦІ. БЭЛЫХЬЫР ДЯКУ КЪЫДЭЗЫЛЪХЬАР УЭ УЗЭРИЙИМ ещхьыркъабзэу дэри ди бийщ!» - жаlэри. Klэщlу жыпlэмэ, хаб-зэкlэ хъыбар кърагъэщlащ. Пэжу, я Іуэху хэлътэкъым, зыри ха-щіыкіатэкъым. Лажьэ зимыіэ лъэпкъитіыр

бий зэхуэхъуащ, яукІам и къуэшми илъ имышІэжынкІэ Іэмал имыlэу, ари пэплъэ хъуащ. Ауэ хъыджэбзым и дэлъхухэм яхуэзэми, я гугъу ищІыртэкъым «абыхэм сыт я лажьэ», - жиlэрти. Ахэр зыукlам и анэ къилъхуауэ къуэш иlэти, абыи и гугъу ищіыртэкъым: «Ар жейуэ піэм хэлъащ, сыт и лажьэ», - жиіэрти. Ахэр къэзыукІа дыдэм ещакІуэурэ, еуэри иукІыжащ. ИкІи и

кузурэ, еуэри иукыжащ, икти и къуэшым ліыкіуэ хуищіащ; - Си къуэшыр иукіати, уи къуэшыр сукіащ. Ар умыдэну-мэ, уэри абы укіэлъызгъэкіуэну сыхьэзырщ!

- Къуищар епщіэжащ, си къуэшми, лей зэрихьати, къыхуэгъуакъым, зыкІи биигъэ пху жиІэри абыкІ́э зиІэкъым! яухащ зэбииныр. Пасэрей фыз къэшэкІэм мис

апхуэдэ нэщхъеягъуэ къы-хэкіырт. Ахэр къыщіэхъур ціыхубзыр и щхьэ хуиту, езыр зыфІэфІым дэкІуэ хъууэ зэрыщымытаращ.

Зыгъэхьэзырар **НЭЩІЭПЫДЖЭ Замирэщ**.

Зыхуейр къыщагъуэт

Иджы хуэдэ бжьыхьэ зэ-маным къалэхэм я щіыпіэ шхьэхуэхэм уэру ціыхур щызэхуэс бэзэр ціыкіухэр щы-зэхэтщ. Абыхэм хэти къыще-лъыхъуэ унагъуэ хадэм къыдыпаху укагуу хадум кызг ти щіымахуэ шхын гьэтіы-лъыгъэхэр къызыхищіыкіын хадэхэкі къабзэхэр.

ЗЭМАНКІЭ дызэІэбэкІыжмэ. абыхэм я хуитыныгъэр зэуэ да-къузауэ щытащ щ!эуэ къэунэхуа мэкъумэш lуэхущ!ап!э инхэм. Гугъу ехьу къуажэдэсхэм я хадэм кърахамрэ я жэмым къыщlаша гъзшымрэ езыхэр зэрыхуейуэ ящэным гугъуехь Іэджэ пыщІат: бэзэрынэм къищынэмыщІауэ, увыпІэ зимыІэр трагъэтыртэсъым, ар зэбгъэгъуэтынри тынштэкъым.

Нэгъабэ Іуэхум фІы и лъэныкъуэк зихъуэжащ. Иджы цыху къэс гугъу зыдехьа ерыскъыкъзс гугъу зъщехъв ерыскъвът-хяккэр дэнэ дежи щищэну хуитщ, къабзагъэ мардэхэм емыбакъуэ закъуэмэ. Фи нэгу къыщјэвгъэхьэт Ашуровымрэ Неделинымрэ (Искож хъэблэм), Кулиевымрэ Кировымрэ, Головкулиевымра клуровымуа, клив-комра Шортэнымра я ціахар зезыхьэ уэрам зэхэкіыпіэхэм хуззэ, мэ гуакіуэ къызыкіэрих унагъуз мыіэрысэхэр, кхъужь-хэр, къыпціэхэр, къэбхэр, хри-зантемэ гъэгъа Іэрамэшхуэхэр зантемэ гъэгъа Ізрамэшжуэхэр зипэ-зипэкіэ щащэ пліанэпэ бэзэр ціыкіур щымыізжу - куэдым я жагъуэ зэрыхъунум шэч хэлъкъым. Сыт щхээкіэ жыпізмэ, сату щіапізхэм узыщримыхьэліз куэд къыщыбгъуэты-къазмэ - яукіа къудейщ, хадэхэкімэ - ущіатешыныхьыжын щымыізу, къыщіачагъащізщ, щымыlэу, къыщlачагъащlэщ, нобэ узыхуейр ямыlэрэ, пщэдей гуфіэжу къыпхуахьынуш.

Мы гъэм Къэрал Думэм къы-хилъхьа законопроектыщІэм сату ціыкіуфэкіу зыщіхэм я іуэхур къатригъэпсынщіащ. Бэзэр ціы-кіухэм къищынэмыщіауэ, ахэр хуитш автолавкэхэми сату щащІыну. Ауэ языныкъуэ щІына-лъэ унафэщіхэм абыхэм жраіэн хуейщ зэгъэбыдыліауэ щытыну щіыпіэхэр. Я транспортымкіэ щіыпіэ -

щіыпіэхэр къызэхакіухьурэ сату ящіыну нэхъ къэзыщтэхэми зы-ри япэрыуэжыркъым, къабзагъэ ри япэрыуэжыркъым, къабзагъэ мардахэр къальытэ закьуэмы зыгуэр зыщахэмрэ къэзыщахухэмрэ езыхэр зэгуры!уэжу игъащ!эм къок!уэк!. Абы хэлъхэн хуей!ауи къысщыхуркъым, - жи!ащ Урысейм и къэрычэтщ!ак!уэхэм я зэгухьэныгъэм и унафэщ! Бунич Сергей.
Абы къыхигъэщащ къалэ, ашыналъэ къэс япэм щы!а потребкооперацэхэр щызэф!эгъэувэжын зэрыхуейр, ц!ыху къэс езым и хадэхэк!хэм, пхъэщхьэмыщхьэхэм, гъэшым, лым

хьэмыщхьэхэм, гъэшым, лым яхуигъэува уасэмкіэ абыхэм иратын хуэдэу. Иджыпсту къэра-лыгъуэ куэдыр абы тету мэ-лажьэ. Псом япэ ар зиlар дэрати, тхъумакъым. Ауэ къэсащ ар къэдгъэщІэрэщІэжын щыхуей зэманыр. Езыхэм ящэжмэ нэхъ къэзыщтэхэм санитарнэ тхылъ яІыгъын хуейуэ аращ. - Потребительскэ кооперацэр

зэфіэгъзувэжын папщіэ псом япэу іыхыпіэ щіыпіэхэм пэмыжыжьэу пхъэщхьэмыщхьэ, хадэхэкі хъумапіэхэр къыщы-зэіухын хуейщ. Абыкіэ къэралыр субсидиехэмкіэ къадэіэлыкъуа-мэ, Іуэхур псынщіэу ипэкіэ кіуэ-тэнут, ціыхухэм яфіэфіыпсу щіы Ізнэщірэ хадэу яутіыпщыжар къащтэжынут, и піэм иувэжынут мэкъумэшхэкіхэмкіэ сату щіынри, - жијащ унафэщјым

ШЭРЭДЖ Дисэ.

• «Кабардинка» къэрал академическэ ансамблыр илъэс 90 ирокъу

Адыгэ лъэпкъым и хъйзьйэфризьйэ

А лъэхъэнэм дунейм и щы-тыкlам, къэралым щекlуэкlа политикэм, щыІэкІэ-псэукІэм, ансамблыр зыlущіэ лъэ-хьэпохэм емылъытауэ, езы ансамолыр зылуал — пощхьолохэм емылъытауз, «Кабардинка» къэфакіуэ гу-пым зыкъиужыну хузэ-фізкіат. Къэфакіуэхэм я фіы-гъэкіз дунейм и щіыпіз куздым гъэкіз дунейм и щіыпіз куздым адыгэхэр къыщаціыхуащ, ди хабээ дахэхэм льэпкъ куэд нэіуасэ хуэхьуащ. Псом хуэмыдэу гугъу ехьар ансамблыр кыншызэрагъэпэщам хэта къэфакіуэхэрш. Щіымахуэ къэфакіуэхэрш. Щіымахуэ уаем гъуэгу кіыхьхэм тету, гъущі пхъуантэм дэлъа фащахэр щатіагъэрэ утыку към-хьзу, телефонкіз (иджы хуэдзу) я унагъуэхэм, сабий къагъэнал упа вузажи, саоии край вэла-хэм ящізупщізну, епсэльзну Ізмал ямыізу піальэ кіыхькіз екіуэкіыу... Ар дэ тщіз гугьуехь мащіэрш. Абыхэм псоми я фівщіз хэльщ нобэ дунейм кьыщаціыхуа насамбль те-льыджэм зыіэригьэхьа льага-Дигу къэдгъэкІыжынти

НАЛШЫК къалэм дэт Ленинскэ еджапіэ къалэ ціыкіум (ЛУГ-м) епхауэ 1933 гъэм жэпуэгъуэм и 1-м Лъэпкъ художественнэ студие къыщызэ!уахауэ щытащ драмэ, къэфак!уэ, лъэпкъ макъамэ !эмэпсымэхэм зыщыхуагъасэ, театр-декоративнэ къудамэхэр хэту. Аращ «Адыгэ лъэпкъым и хъугъуэфІыгъуэ» ціэ лъапіэр 2013 гъэм зыфіаща «Кабардинка» ансамблым къежьапіэ хуэхъуар.

Ціыху 14 фіэкіа мыхъуу зэхы-хьа гупым нобэкіэ зиужьащ. Кавказ Ищхъэрэм и къэфакіуэ ансамблым нэхъыжьхэм ящыщу къалъытэ «Кабардинка»-р хэапсамолыш нахвыжьзэм пщыщу къалъытэ «Кабардинка»-р хэ-мыту ди республикэм иджы зы гуф!эгъуи щызэхыхьэркъым. Ар гуфіэгъуй щызэхыхьэркъым. Ар эытемырва щіы кіапэрэ, зылъэ-гъуауэ зи гум Іэфіу къимынэ-жарэ щыІэктым. Бжыгъэншэщ ансамблым къикіуа гъуэгуанэм ціэ лъапізу къыщыфіащар, псалъэ дахэу щыхужа ар, Тэгуауэу щыхуа Тэгуаран абы цыхухэм ярита гукъыдэжымрэ гушхуэныгъэмрэ. Ди щэнха бээ бейм и напщІэ ансамблым утыку къришащ къэфакіуэ пщіы бжыгъэхэр. Абыхэм ящыщ куэдым къыхуагъэфэщащ РСФСР-м, КъБАССР-м я цІыхубэ, щІыхь зиіэ я артист ціэ лъапіэхэр, къратащ къэралым и медалхэр, ор-денхэр, щыхь, фіыщіэ тхылъхэр. Ансамблым нобэ иіэ ехъуліэныгъэхэр куэдкіэ я фіыгъэщ зэман зэмылізужьыгъуэхэм абы и ху-дожественнэ унафэщіу щыта Ульбашев Мутай, балетмейстер нэхъыщхьэу лэжьа Думэныщ Аулэдин сымэ, нэгъуэщІхэми. КъыхыумыгъэщынкІэ Іэмал иІэкъым ансамблыр зэфізувэн, абы зиужьын папщіэ а лъэхъэнэм республикэм шэнхабзэмкІэ

нэм респуоликэм щэнхаозэмкіэ и министру лэжьа Ефэнды Джылахъстэн хилъхьа и гуащіэр. Иджыкіэ «Кабардинка»-м и кіыщым ціьхуэм шіигъу щолъащэ. Ансамблым и мехІфынжынствн къалэжьа пщіэмрэ щіыхымрэ яхъумэу, абы зэрыхагъэхъуэным хущіэкъу зэпытщ. Нобэми ар ирагъэблагъэ щІыпіэ куэдым икіи, нэхъа-пэми хуэдэу, лъэпкъ щэнхабзэм и фіыпізу къалъытэ. А псори куэдкіз я фіыпъэщ ансамблым и художественнэ унафэщі Атэбий Игоррэ гупым я балетмейстер нэхъыщхьэ Битокъу Аслъэнбэчрэ. Адыгэм и махуэфіи и махуаи

Адыгэм и махуэфіи и махуаи дигуэшу бг-ьурыта ансамблыр огырыс ныбжыкіз ліыпіз иувауз аращ. Лъэпкъыр, гъуазджэр дяпэкіи нэхъыбэжкіз щогугъ абы. Нобэ ди псэлъэгъущ. «Кабардинка»-м и художественнэ унафэщі Атэбий Игорь. Ар илъэс 40-м щіигъуауэ къафэм и дунейм хэтщ. Игорь Къэбэрдей-балъкъэр, Осетие Ищхъэрэ Алание, Адыгэ республикэхэм щыхь зиіз я артистщ, Ингуш. Шэшэн республикэхэм гъуазджэхэмкіз щіыхь зиіз я лэжьакіуэщ, УФ-м и Правительствям и саугъэтым и лауреатщ, ціз вэм и саугъэтым и лауреатщ, цІэ лъапІэ бжыгъэншэхэр зыхуа-

гъэфэщащ. Атэбийр илъэс 20-м щ игъу ауэ ансамблым и худощии вучуэ ансамолым и худо-жественнэ унафэщіщ икіи а зэ-маным къриубыдзу къафэ гъузаджэм хэмыгъуэщэн лъа-гъуз щыпхишащ. Гугъущ «Ка-бардинка»-м хужамы а псалъэ къзбгъузтыну, ауз абы еплъхэм къзбгъузтыну, ауз абы еплъхэм ягу къыщагъзуш гурыгъу-гуры- цохэр, гупсысэ дахэхэр, дауи, зэхуэдэкъым, аращ абыхэм я концертхэм къыграгъззэжурэ цыхухэр къыщозкурэр. Игорь къафэм хуию фылъа- тууныгъэм и щыхъэтщ абы хуигъэпсауэ дунейм къытригъэхьа «Адыгский сценический тапец». «Кабалинские на-

(2018 гъэ), «Кабардинские на-родно-сценические танцы» (2022 гъэ) тхылъхэр. Етlуанэм лъэпкъ къафэхэр зэпкърыхауз, утыкум узэритынур, узэрызэб-лэкІынур ІупщІу сурэткІэ къыщыгъэлъэгъуащи, хуей дэтхэнэми тынш дыдэу зригъэщІэфынущ, къищынэмыщІауэ, ар тхыдэм, къэкІуэну щІэблэм дежкІэ щІэин

щхылэщ. «Кабардинка»-р ильэс бжы-гьэ дахэ щрикъум ирихьэлізу Атэбий Игорь дызэрепсэльар къызэрыщіэддзар абы къафэм хуиіз фіылъагъуныгъэращ - Си Іэпкълъэпкъ пщыкіутіым языхэз симыіэжмэ ныкъуэды-къуз сызэрыхъунум хуэду, къа-фэр сщыщ гуэр хъуащ. Си гъа-щіэри лъэпкъ щэнхабээри куэд-кіэн захъткъэмыщкіэнут а Іыхьэр хэмытамэ. Аддэ си щіалэгъуэм. хэмытамэ. Аддэ си щіалэгъуэм, япэ дыдэу «Кабардинка»-р уты-кум иту щыслъэгъуам, сызыщіэзыубыдауэ щыта мэгъу къарум нобэр къыздэсым сиутІыпщыр-къым. Дуней телъыджэщ къакъым. Дуней телъыджащ къа-фэм къигъэщівр - абы гу-къыдэж, гушхуэныгъэ, къару мыкіуэщі къует. Сэ сыщыпсэури сыщыгулсысэри къафэрщ. Сэр-кіэ пщіэшхуэщ «Кабардинка»-м сыкъыщыфащ», жысіэныр. Сэ цізрыіуэ сыкъун щъзыкіэ сыла-жьэркъым, фіыуэ слъагъу Іуэ-хум селіалізу аркъудейщ. - 1эщіагъэ псоми я щэху

- Іэщіагъэ псоми я щэху яіэжщ. Къафэм и щэхуу езым бгъзунэхуамкіэ укъыддэгуэ-

- Сэ сызэреплъымкІэ, цІыхум и Сэ сызэрештымктэ, цыхум и дуней тетыкіэри и къэфэкіэри зэщхьщ. Гъэщіэгъуэну гу зы-льыстаращи, ціыхухъу къафэр шы джэгукізм изогъэщкь хуаб-жьу. Адыгэліымрэ адыгэшымрэ

зэкІэрыпч мыхъуну лъандэрэ къогъуэгурыкіуэ. Тобэ ирехъуи, аращ дэ щанх во овног хар. Лъэпкъ къэс я къафэм хьэ-кlэкхъуэкlэ гуэрым зыщыпащіы-жу гу лъыстащ, Бразилием куэду чичая номинши. абыхэм я ирехъуи, араш до шапхъо зытетщыІэр номинщи, абыхэм я къафэм номинхэм ядэплъагъу шытык|эхэр щыкуэдш, Башкир-хэм я деж бажэр щыкуэдщи, бажэ фащэхэр ящыгъыу къофэ. «Кабардинка»-м нобэк|э

- «Кайаринка»-м ноозкіз этхэм я гугьу уэзгьэщіынут. - Ціыху 75-рэ дохъу псори зэ-хэту: къэфакіуэхэр ціыху 42-рэ, оркестрыр - ціыхуипщі. Мыгувэу ныбжышіз ціыкіухэр щыдгьасэ студие къызэјутхыжыну, лицензэ къыдэтхыну ди мурадщи, абы и лъэныкъуэкІи ди Іуэхур зэте-ублэжа хъуну дыщогугъ.

Шэч хэмылъу къэфакіуэм Іэпкъ-лъэпкъ зэкіуж иіэн хуейщ, ауэ нэхъыщхьэр а Іэщіагъэр ціыхум нэхъыщхьэр а ІэшІагьэр ціыхум фівыу зэрильагьуш, абы игу, и псэ зэрыхильхьэш, гугьу зэрыздригьэхьш. Си гупым дзыхь тезмыщізу, я зэфіэкі е я ціыхугьэ сытешыныхыу зыри яхэткым. Ди жагъуэ зэрыхьунщи, мы Іэщіагьэм зэрыхмыпсэуфым кыхожім, куэдым ар къагьэнэн, нэгъуэщі Іэнатіэ къагьыхьуэн хуей мэхъу. Ауз, пэжым ухуеймэ, зы унагъуэм хуэду дызэхэтш.

- Гупышхуэ зэбгъэдэіуэну, гъузгуанэ жыжьэ епшэжьэну тыншу къышізкіынкъым?

тыншу къыщіэкіынкъым?
- Дэнэ щіыпіэ дыкіуэми, уты-

кум дахэу дызэритым хуэдэу,

Іупхъуэ къуагъми екІуу зыкъы-щагьэлъагъуэ си гупым. Утыку ущитым и закъуэкъым ущы-адыгэн хуейр, ар псэ етІуану пхэтын хуей гуэрщ. «Кабардинпхэтын хуёй гуэріц, «Кабардин-ка»-м щышу зы ціыхум кіэн-фетыфэ къыіэпыхуауэ зыми илъагъунукъым - сэ абыкіэ шэ-сыпіэ сихьэфынуш, Къэфэкіэ умыщіэнкій хъунщ, ауэ уадыгау адыгагъэ пхэмылъу ди гупым ухээтъэнукъым. Пэжщ, си макъ зыщезгъэіэти щыіэщ, ауэ сху-жыіэнукъым ахэр іэдэ быдэкіэ сіыгъых - абыхэм я гъэсэныгъэю сІыгъыч - абыхэм я гъэсэныгъэр псом япэрауэ зи фіыщіэр къы щыхъуа унагъуэращ.

щыхуа унагъуэращ,
- Иужърей илъэситхум фыздэщы къэралхэмрэ щыпізхэмрэ я гугъу узэгъэщіынут.
- 2021 гъэм Тыркум (адыгэ
щыпсэу щыпіз зэмылізужьыгъуэхэм) концерт 12 щыттащ.
2022 гъэм тедгъэзэн хурент, ауз
щхъэусыгъуэ пыухыкіахэм я
зэранкіэ піалъэкіэ дгъэіэпхъуащ. Адыгэ щыпсэу къэралхэм яшышу нахъыбэрэ лызлахэм ящышу нэхъыбэрэ дыздэ-кlуэри дыздрагъэблагъэри Тыркуращ. <u>Нэхъ</u> ипэ зэманхэм куэд дыдэрэ Голландием дыкlуэу щытащ. Уеблэмэ 90 гъэхэм абы Адыгэ хасэ къыщызэГутхауэ щы тащ. Иджыри а Хасэр щыІэщ, мэлажьэ.
- **Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэ**-

си 100 щрикъум (нэгъабэ) Кремлым екlyy утыку фыкъыщихьащ.

- Зэрыфщіэщи, димызакъузу Къэрэшей-Шэрджэсри Адыгей-ри ди гъусэу дагъэлъэпіащ абы щыгъуэ. Республикэ къэс дакъикъэ 40 хуэзэу къытлъысырти, «Кабардинка»-м къафищ щигъэзэшІаш абы.

Мы гъэм Москва КъБР-м и мэкъумэшхэкіым я гъэлъэгъуэныгъэу Ут Плъыжьым щащіам

концерт щыттащ. Урысеймрэ Иорданиемрэ ди пломатие зэпыщІэныгъэ зэра-Іэрэ илъэс 60 зэрырикъум и щІыхькІэ къызэрагъэпэща дауэдапщэхэм драгъэблагъэри дыхэтащ. Илъэс 27-рэ хъуауэ «Кабардинка»-р Иорданием ды-щы|атэкъым. Концертит| ттащ. Паштыхь залым шыттам Жанри (принцессэри) къэкlуащ, посо-лыр утыкум къыщыщыпсалъэм ди ц!э къыхигъэщу къыдэхъуэхъури, ди концертыр ягу зэрыри-хьар къыджиlащ. Абы щытта концертыр екіуу езыгъэкіуэкіар КъБР-м щэнхабзэмкіэ и ми-

нистр Къумахуэ Мухьэдинщ. Дыгъэгъазэм и 9-м ВДНХ-м «Регион» фІэщыгъэм щІэту къыщызэрагъэпэщ концертыш-хуэм дыхэтынущ. «Кабардин-ка»-р илъэс 90 зэрырикъуам хуэгъэпса концерт Музыкэм и унэм дыгъэгъазэм и 13-м щыттынуш. Москва дапщэрэ концерт щытт-Москва дапшэрэ концерт щы́тт-ми, тІысыпів нэщі имыіру ціьхур къокіуаліэ. Ди юбилейм хуэгьэпса концерт Налшыки щыттыну ди мурадщ, ауэ иджыри махуэр тедухуактым. Ауэ щыхъукіи къыхэгъэщыпхъэу къысщохъу зы мазэм хуэээу тю Налшык концерт зэрыщыттыр, абый ціыхур куэду къызэрекіуаліэр.

- Къафэ, фащэ и лъэнытыузкіз иужьрей ильэситхум сыт хуэдэ хэхъуэ фиlа?

- Дэ езым къэдлэжьыжа ахъшэкіз ансамблыми хэтхэм фашэ

шэкІэ ансамблым хэтхэм фашэ тІурыті яхуедгъэдащ.

- Игорь, уз узэреплъымкіз, сыт хуздэ къару иіз къафэм, щэнхабээм?

Къаруушхуэ иІэщ. Абы и - Къаруушхуэ и эщ. Абы и щыхьэту зы щапхъэ къыфхуэсхыынш, «Кабардинка»-м мордвин щіалэ ныбжьэгъу тхуэхъуауэ
диіэщ - Пиксин Николай. Ар
Москва къалэм щопсэу, адвокат
ціэрыіуэш, къищынэмыщіауэ,
аращ Даньшинэ (Пензэ щіыналъэ) мордвин къуажэ ціыкіур
ээфіэзыгъэувэжар.
Москва, Музыкам и унэм. кон-

зэфіззы взувэжар. Москва, Музыкэм и унэм, кон-церт щыттауэ мы щІалэр къыз-бгъэдыхьэри, зэгъусэу сурэт зытредгъэхащ, дызэрыцІыхуащ. ди щэнхабзэр фіэгьэщіэгьуэну къыщіэупщіащ. Даньшином дригьэблагьэри, концерт щытдин вэслаг вэри, колцерт щыг-тащ. Гъэщ!эгъуэнщ абы къызэ-ригъэпэщыжа къуажэ ц!ык!ур, пасэрей щ!ык!эм тет пхъэ унэ ціыкіухэм я закъуэкъым щып-лъагъунур, атіэ мордвин щэнхабээм, гъуазджэм нэГуасэ зыщыозэм, гъуазджэм наумасэ зыщы-хуалщырфынущ. А щалэр ныб-жьэгъу зэрытхуэхъурэ дэнэ кон-церт щыттми, а щыпіэм езыр льэіэсыфын хуэдэу щытмэ, нэ-мыкіузу къигъанэркъым. Мазэ къзс Налшык къэльатэурэ ди концертхэм щіэсш.

концертхэм цізсш.
Сытми, а щізлэр ди гупым зы-гуэркіэ къытхуэупсэну мурад ищіри, фащэ тхуригъэдаш, абы а Іуэхум сом хилъхьам и мыза-къуэу, къыфізіуэхуу, нэхъыфіу зэращіыным кіэльыпльу иризэращыным кіэльыпльу ири-гьадац, Къищынэмыщіауэ, абы езыми зэрихьэну, щитіэгъэну адыгэ цей иригъэдауэ иіэш, «Кабардинка»-м и фащэ къэд-мыгъэсэбэпыххэм ящыщ тіихри, и къуажэм дэт музейм щ илъ хьауэ щехъумэ, егъэлъагъуэ. Ди гупым щыщ зы щІалэрэ хъыджэбэрэ и къуажэм иригъэблагъэри (улахуэ къариту) илъэскІэ щигъэлэжьащ. Абыхэм къафэмкІэ дерсхэм я закъуэкъым ирагъэкlyэкlар, атіэ ди лъэпкъ хаб-зэхэм хэлъ щхьэхуэныгъэхэми щіалэгъуалэр хуагъэсащ, езы-ми ди хабзэхэм щыщ куэд ми ди хабээхэм щыщ куэд фіэфіу зыхилъхьащ. Сэ къы-зэрымыкіуэу согъэщіагъуэ а щіалэм хузэфіэкіыр. Сэркіэ ліытъэщ абы езым и щэнхабзэм хуищым хуэдэ пщэрэ лъы-тэныгъэрэ нэгъуэщ! лъэпкъхэми зэрахуищІыфыр, ар узыдэп-лъейн хуей хьэлыфІхэм ящыщщ.

Ди редакцэм къыбгъэдэкІыч дохъуэхъу «Кабардинка» гуп да-хэм. Лъэпкъ щэнхабээм и жьан-тІэм илъэс куэдкІэ щыпэкІуну, я лым ильск муздкіх щолькимун, н зэфіэкі мыкіуэщіу, я пщіэ лъагэу лъэпкъ уэгум я вагъуэр щы-мыужьыхыу псэуну ди гуапэщ! Епсэлъар

ЩОМАХУЭ Залинэщ.

• ГушыІэхэр

Пщам и уасэр къызэтыж

Хъуэжэ я къуажэ шырыкъущІэм елъэІуащ шырыкъуитІ хуищыну. Уасэмкіэ, хьэзыр щыхъуну піальэмкіэ зэгурыіуэри, а

щівіну. Ласэміна, казазір щыхвуну піальзяміла затурытуари, а тірр забгьздэкіыжаш. Абы иужькіз зэманыфі дэкіауэ, зэрызэгурыіуа піалъэри зэрыблэкірэ куэд щіауз Хъуэжэ шырыкъущіэм и деж кіуащ. Зыкъиплыхьри, щізкіуар и нэм къыфізнакъым. - Дэнэ щыіз си шырыкъуитіыр? - къзгубжьауэ еупщіащ ар

шырыкъущІэм.

Зэдухыліа піалъэм укъыщымыкіуэм, хуеиж хъункъым жысІэри сщэжащ, - къыпидзыжащ абы шырыкъущІэм.

- Хъарзынэщ. Абы щыгъуэм пщам и уасэр къызэтыжи, дызэгурыlуэжащ, - пидзыжащ абы Хъуэжэ, ахъшэр зэрыримытар имыщlэжу фэ зытригъауэри.

Узубакъым

Гъэмахуэ пщыхьэщхьэ гуэрым зэlущlэ екlуэкlыну колхоз-хэтхэр зэхуэсат. Абдежым бригадирым и благъэ Хьэжнэ-гъуей хуабжыу кърикъухьащ: хуэмыхущ, щхьэхынэщ, ма-хуэ лэжынгээр хуэгъэзащlэркъым, эыхэтым къакlэроху, жыlэмыдаlуэщ, нэгъуэщl куэди хужиlащ. Зэlущlэ нэужьым Хьэжнэгъуей бригадирым зыхуигъазэри, и жагъуз зэрыхъчар къригъэшlau:

и жагъуэ зэрыхъуар къригъэщІащ:
- Нобэ щыщІэдзауэ дызэбийщ. Дызэблагъэми, си гупэ уи дежкІэ нэзгъэзэнкъым. Апхуэдизу сумыубамэ, хъунтэкъэ?! –

- Сэ узубакъым, уи ныкъусаныгъэхэм сытепсэлъыхьауэ ар-къудейщ, - жиlэри бригадирыр ежьэжащ. ПЩЫБИЙ Сулътlан.

• Шхыныгъуэхэр

Прунж хьэлыуэ

Шыуаным ит тхъу гъэткІуам бэлагъкІэ зэІащІзурэ прунж хьэжыгъэ ухуэнщІар хакІутэ, мафіэм трагъэувэри, бэлагъіз зэІащІзурэ, дакъикъэ 20 - 25-рэ хуэдизкІэ ягъажьэ. Хьэжыгъэ жьар пэшхьэкум къытрахри, фо гъзва пщтыр ха-кlэурэ псынщlэу бэлагъкlэ япщ, lув хъуху. Хьэлыуэ пщтырыр тхъу зыщыхуа Іэнэм тралъхьэри яубэ икІи яупщІатэ адрей хьэлыуэхэм ещхьу. Хуабэуи дияуи яшх.

Халъхьэхэр: прунж хьэжыгъэу - г 500, тхъууэ - г 150-рэ, фоуэ г 200.

Папс запијат джэдылрэ пхъырэ хэлъу

Джэдыл гъэкъэбзар зэпкърах е зэпауд г 80 - 100 хъуджэдыл гъэкъэозар зэпкърах е зэпауд г во - 100 хъу-уэ. Псы хуабэкіэ тізу-щэ ятхьэщі, шыуаным иралъхьэ, псы щіыіэ щіакіэри, мафіэ иным тету зэ къытра-гъэкъуалъэ, тхъурымбэр къытрахыурэ. Итіанэ ма-фіэр щабэ ящі, шыуаныщхьэр трапіэри, тхъурымбэр къытрахыурэ ягъавэ. Лыр вэным дакъикъэ 15 -20 иlэжу халъхьэ зэпэпліимэ ціыкlуурэ упщіэта пхъы укъэбза, шыбжий сыр мыхьэжа, бжьыныху уба. Іэнэм пщтыру фалъэ куукіэ трагъэувэ. Щіакхъуэ, чыржын, хьэліамэ, піастэ щіыіэ дашх.

Хальхьэхэр (ціыхуиті іыхьэ): джэдылу - г 400, псыуэ - г 800, пхъы укъэбзауэ - г 100, бжьыныху укъэбзауэ - г 30, шыгъуу, шыбжий мыхьэжауэ - узыхуейм

КЪУБАТИЙ Борис.

• ЖыІэгъуэхэр

ЗэгурыІуэныгъэр

- ◆Щхьэзакъуэ хуитыныгъэм ху-
- ◆Акъылыншэр сытым дежи
- къулейм фІэдыхьэшхэнщ. ♦Нэхъыжь псори тхьэмадэу
- ♦ Унагъчом илъ зэгурыІуэны-
- тьэр дыгьэ пэлъытэщ. ♦ФІымрэ Іеймрэ зэхимыгъэ-кІыфми, псори ищІэ и гугъэжщ.
- ныхуиті зэфіэнамэ, къуан-шэр нэхъ губзыгъэращ. ♦ Иджырей зэманым уи жыпым
- уплъи итТанэ псалъэ. ♦НасыпыфІэр гуфІэнэгущи, насыпыншэр гъырнэІущ.
- Щхьэм илъыр къызэращіэр жьэм жиіэмкіэщ.
 Хьэм и кіэм утеувэмэ, и жьэр хуит пщіауэ аращ.
- Бзэгузехьэм и щхъухьым хей іэджэ еукі. ♦Езым ибзыщіыр
- адрейхэм куэд щіауэ ящіэрт.

КІУРАШЫН Алий.

детиалсп сапад

- фізичня праводу праводу праводу праводу праводу уделэр Іуэхукъым, адэкіи къыпумыщэмэ.
- ТхьэмыщкІэм и тхьэусыхафэр
- ◆НЭХЪЫЖЬ ПСОРИ ЯГЪЭТІЫСЫРКЪЫМ. ◆Уи ныбжьэгъуф! дыдэу плъы-
- фІыуэ къыщыпцІыхур унафэщі хъуа нэужьщ.

• Фэ фщІэрэ?

Мысостей бжьищ

хьэгъуэлІы-ГуфІэгъуэ. гъуэ Іэнэм щызекІуэ хабзэщ. Іэнэ тІысыгъуэм къыкІэрыхуауэ къэкІуам фадэбжьэу щы ирагъафэрт, «Мысостей щы ирагыздарт, «мысостей ожьищкіз» еджау. Хабзар къызэрежьар лізужьыгъуз куаду зэтекіауз къаіуэтэж, ауз мыр нэхъ тэмэму къыщізкіынущ.

щізкіынущ. XVIII ліэщіыгъуэм Къэбэр-деишхуэр пщы лъэпкъищым яіэщіэлъащ: Хьэтіохъущо-къузхэ, Мысостхэ, Жамболэтхэ. Пщыгьэмрэ щіымрэ яху-зэрымыгьэгуэшу ахэр зэ-ныкъуэкъухэрт, зэзауэхэрт. Кіэщіў жыпізмэ, ціыхубэр бэлыхь хагьэкіыртэкъым.

ИкІэм-икІэжым Къэбэр-дейр зэхуэсри, унафэ ящІащ алъэпкъищыр зэрагъэкlужыну икlи пщыхэр Мысостхэ щызэхуагъэзащ. Зэкlужыбщызэхуагъэзащ. Зэкlужыб-жьэу бжыищ тетт Іэнэм, ауэ Хьэтlохъущокъуэмрэ Жамбо-лэтымрэ elусакъым, щхъухь хэту гурыщхъуэ ящІри. Мысостым абы гу лъитэри, шэч къаримыгъэхьын шхьэкlэ, бжьищри зэкіэлъхьэужьу ирифащ. Адрей тіуми я фіэщ хъуащ фадэм щхъухь зэрыхэмытыр.

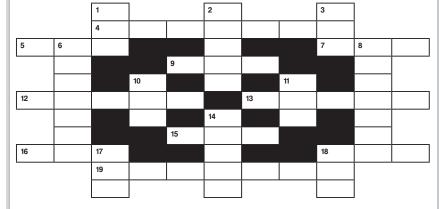
. Араш «Мысостей щыр» къызытекlауэ lуэрыlуа-тэм къыхэщыжыр.

Екіуэкіыу: 1. Къикі, ипшхьэжу пкъы зыщіэт, фампіэ зиіз хьэпшхупш. 5. Жыр тхьэгьу ціыкіуурэ зэрылъу щіа джана, ізшам зыщахьуман папшіэ пасэ зэманым зауэліхэм зыщатіагьэу щытащ. 7. Пхъэшхьэмыщхьэ щыташ. 7. Пхъэщхьэмыщхьэ языныкъуэхэм хэлъ, купщіэ зэрылъ быдэ тыкъыр. 9. Зи къуэпсхэр щіы щхьэфэм щызэбгрыж хэр щы щхьэфэм щызэогрыж къэкіыгьэхэм ящышу бгъавэу, бгъажьэу пшхы хъу хадэхэкі. 12. Цы зэраж е зэрышідаджэж, пхъэ шэрхъ ціыкіу зи щхьэм фіэль баш кіыхъ ціыкіу. 13. Къуажэм щыщ іыхьэ. 15. Гъа-вэ щајуэ щіыпіэ. 16. Чы-бжэ-гъум къыхэщіыкіауэ зи кіуэціыр

Псалъэзэблэдз

ятіэкіэ къищіыкіа е пхъэбгъу ззіуліа гъавалъз. 18. Жыгхэр Іуву зытет щіыпіэ. 19. И купсэр пшы хъууз, сыру уда лізужыыгъуэ. Къежыў: 1. Хаукізурэ зыгуэр зыгуэрым ирикіэрагъэубыдэным хуэкіыхь. 2. Нысащіэр япэу и дыщ щашэж. 3. Пхъэ, мывэ фіамыщі хуэдэхэр исурэ мафіэ бэийр иуха нэужь, жъэражьэу къанэ сахуэ. 6. Фошыгъу зракіутэ щыкъу. 8. Щіыпіэм и

льэныкуэ замыл/аужыг-куэ-хэр къызэрахутэ јэмэпсымэ.
10. Хьэпцхупцхэм ящыщ, хъы ищым, бадза сыг къиубыдурэ ишхыу. 11. Кізбдз къэшыпізм хэлъ къупщхьэ цыкіур, ириджэ-гуу къагъэсэбэп. 14. Ціыху щра-гъзблагъэ икіи щагъэхьэщіз, унэ е пэш хэха. 17. Мыціэнтхъуэн, хуэм хъун щхвэкіз шым и лъэгум ицаккіз ступці. 18. Макъмыла щаукіэ гъущі. 18. Мэкъумылэ, паупщіу ягъэгъужа удз.
Зэхэзылъхьар БИЦУ Жаннэщ.

Жэпуэгьуэм и 7-м ди газетым тета псальэзэблэдзым и жэуапхэр: *Екlуэкlыу:* 3. Хъудыр. 6. Джабэ. 8. Пхьужь. 9. Дыд. 11. Лъэхьу. 12. Тхьэзэплъ. 15. Магъ. 16. Дэхъу. 17. Щхъуэ. 18. Хьэхук!. 20. Блэр. *Къех*ыу. 1. Ер. 2. Удж. 4. Дадэ. 5. Тхъуэбзащхъуэ. 7. Бахъуэ. 10. Дыхьэгъ. 11. Лъэпэд. 13. Іумпіэ. 14. Тхьусэ. 19. Кіэ. 20. Бо.

• ГъащІэ теплъэгъуэ

ПщІэжрэ?

Пщэдджыжь автобусым сису лэжьапІэм сыкІуэрт. ЦІыхур Іувти, тіысыпіэхэр зэпзу-быдат. Сэ сыщысти, сыкъы-дэплъеймэ – зы ліыжь дэплъеймэ – зы ліыжь жьакіэху къысщхьэщытщ. Сы-

жьакізху къысщхъзщытщ. Сы-къэтэджри згъэтіысащ. «Уп-сэу, шынэхъыщіэ», - жиіащ абы макъ щабэ гуапэкіэ. Ліыжьым упщіэ пыіэ хужь щхъэрыгът, джанэ-гъуэншэдж щіыху щыгът. Ар къызоупщі Пенсэ фондыр здэщыіэмкіэ. «Къэмэніаліам пынама» сам «Къэувы Іэп Іэм дынэсмэ, сэри сикіынущи, уэзгъэлъагъунщ, дадэ», - жызоіэ. Арати, автобусым дыкъокі-

Арати, автобусым дыкъокіи, пъэсу докіуэ Пенсэ фондыр здэщыіэ льэныкъуэмкіэ.
Ліыжьыр щкьэпэльагэщ, и
къыр захуэу зэфіэтщ. «Мыбы
и ныбжьыр фіыуэ хэкіуэта хуэдэщ, итіани баши иіыгъкъым,
тегушхуауи мэбакъуэ, мэлэдец
гуэрщ мыр», - жызоіэ сигукіз
икіи схуэмышэчыжу соупщі:
- Дадэ, емыкіу сыкъыумыщі,
зыгуэркіэ сыноупщіынут:
ильэс дапщэ укуа?

зыі уэркіэ — сынс илъэс дапщэ ухъуа?

Ліыжьыр къызоплъ:
- Уэлэхьи, шынэхъыщіэ, сэ ныбжьыфі сиіэм. Илъэс

бгъущірэ тхурэ сохъу.
- Сыту уи насып! – къызжьэ-доху сэ.
Ліыжьыр къэувыіэри, ар-

доху сэ.
Піыжьыр къэувыізри, аргуэру къызэпльащ.

«Уи насыпщ» жыпіа? Пэжщ, сэ иджыри къыздэсым сынасыпыфізурэ сыкъекіуэкіащ. Зауэм сыхэтати, сыузыншэу къэзгъэзэжащ. Быни, бынхэм я быныжхэм къалъхужари слъэгъучары ущыпсзукіз! Пэж жысіэнщи, иджыри къэс гъащіэр сфізізурэ сыкъекіуэкіащ, ауэ иджы, уэлэхы, ктыстехьэльэ хъуам. Гугъущ, шынахъыщіэ, си ныбжьым уитыну. Загуэр уи ныбжыэгъуу шыгахэр щымыізжу, «Пщіэжрэ?!» — жыпіэрэ гупым зыхуэбгъазэмэ, «Сощізж», «Кыстехьэльэ ушыгахэр щымыіз-жуу, «Пщіэжрэ?!» — жыпіэрэ гупым зыхуэбгъазэмэ, «Сощізж», «Манасры заркыз» Нітэ, са мис ар си нэгу щіокі...

Абы хэту ліыжыра здэкіуэм пынослы са къызогъззахы Сы

Абы хэту лыжьыр здэкіуэм дыносри, сэ къызогъэзэж. Сы-къыздэкіуэжым слъэмыкіыу согупсыс дадэм жиіам. Абы и піэм зызогъэувэри сыщіоупщіэ: «Пщіэжрэ?» Жэуап щыіэ-къым. Псалъэр жьым хохьэри

мэкіуэдыж. **КЪАГЪЫРМЭС Борис**.

КъБР-м и Лъэпкъ музейм щагъэлъа КъБР-м и Лъэпкъ музейм щагъэлъагъзу «Образ женщины в творчестве современных художников Северного Кавказа» зыфіаща лэжьыгъэхэр. А фіэщытелья щізту ирагъэкіуэкіа зэпеуэм щытекіуа сурэт нэхъыфіхэр хагъэхьащ абы. Ар къызэрагъэпэщащ Художествэхэм кіз Урысей Академиемрэ (РАХ) УФ-м и Сурэтыщіхэм я зэгухьэныгъэмрэ, «Традиции и новаторства в творчестве современных художников Северного Кавказа» Іуэхум хыхьэу.

КЪБР-М щэнхабээмкіэ и министрым и къуэдээ Карчаевэ ізминэ выставкэр кънщызэімхым къекіуэліа хызшахэм, художникхэм, ар къызэзыгъэлэщахэм фізхъус гуапэ ярихри, жиіащ РАХ-м Налшык щригъэкіуэкі Іуәхухэм мыр зэращыщыр, абы и ціэ къудейм куэдым узэрыритьэгупсысыр, сурэтыщі куэдым ўзэльзугъэм и теплъэр къзэыгъэльагъуэ лэжыыгъэфіхэр зэраіэр.
Унагъуэ жьэгум, пщіэм, нэмысым, анэу щытыным къыхуигъэщіа бэылъхугъэ у туакіуэхэм я теплъэр къызэрыщ лэжыыгъэхрр щхьэхуру ягъэльэгъуэныр зи жэрдэм РАХ-м и ліыкіуэхэм фіыщіэ фхуэфащы мыпхуэдэ дахагъэ фигу къызэрыкіам КЪБР-М шэнхабзэмкіэ и министрым и

щэщ мыпхуэдэ дахагъэ фигу къызэрык lам папщlэ, - жиlащ Карчаевэм. – Дяпэкlи мы lyэху дахэм икlи щхьэпэм ди щlыналъэми нэгъуэщі щіыпіэхэми къыщыпыф-

льэми нэгъуэщі щыпіэхэми къыщыпыф-щэну дыщогугь!
КъБР-м и Парламетым и комитетым и унафэщі Къумал Заурбэч выставкэр зи жэрдэмхэу РАХ-м и президент Церетели Зурабрэ а академием и вице-президент, гъуазджэ щіэныгъзхэмкіэ кандидат Коче-масовэ Татьянэрэ фіыщіэ яхуищіащ икіи правтьям къзкунтазицям гъзшізми уузи псалъэм къыхигьэщащ, гьащіэми хуэ-дэу, бзылъхугьэм, анэм я теплъэм сурэ-тыщі гъуазджэми мыхьэнэшхуэрэ щізуп-щіэрэ зэрыщаіэр. Абы жиіащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэралыгъуэр илъэси 100 щрикъум ирихьэлlэу, 2022 гъэм Худо-жествэхэмкlэ Урысей Академием ди рес-

жествэхэмкіз урысей академием ди рес-публикэм щилэжьа Іуэхухэм мы зэхыхьэ гуалэхэр къызэрыкІэлъыкІуар. Кочемасовэ Татьянэ выставкэм зыкъре-зыгъэхьэлІахэм фіэкъус яриха нэужь, ака-демикхэм фіьщіэ яхуищіащ щэнхабэзм, сурэтыщі гъуазджэм гульытэрэ хэлъхьэ-ныгъэфіхэмрэ зэрыхуащіым папщіэ. Ар Церетели Зураб и хъуэхъум къахуеджа нэужь, къыхигъэщащ гъуазджэм и къарур

Бзылъхугъэхэм я теплъэмрэ гъащІэмрэ къыхагъэщ

иджыри зэ наlуэ ящыщlынымрэ Кавказ Ищхъэрэм и сурэтыщlхэр зэкъуэгъэу-вэнымкlэ выставкэр зэрыщхьэпар.

вэнымкіз выставкря зэрыщхьэпар. РАХ-м сурэтыщі гьуазджэхэм я тхыдэмрэ теориемкіз и щізныгтэ-къэхутакіуэ институтым и унафэщі, академик Ступин Сергей жиіащ Церетепи Зураб и унафэкіз Іузху дахэр мы гъэм етіуанзу Къзбэрдей-балъкъэрым зэрыщекіуэкіыр. Абы фіыщіз яхуищіащ КъБР-м и унафэщіхэм, къБР-м и Сурэтыщіхэм я зэгухьэныгтьэм и унафэщі Къаныкъуэ Жанна, КъБР-м и цыхубэ художникхэу Кіыщ Мухьэдин, Црым Руслан, Гъущіапщэ Арсен сымэ, гохур ди щіынальзм щрагъякіуэкіыну Ізурэхур ди щ[ынальэм щрагьэк|уэк|ыну Із-мал къызэрыратымрэ ар зэрагъэк|уа-тэмрэ папщ|э. - Мыпхуэдэ |уэху дахэ ди музейм зэры-

щекіуэкіыр гуапэщ! Абы иджыри къыпа-щэну дыщогугы – жиіащ Лъэпкъ музейм и унафэщі, тхыдэ щіэныгъэхэм я кандидат Накуэ Феликс.

Художникхэм я дежкіэ выставкэр ахуэшхуэ хъуащ. Ар и щыхьэтщ Це́ретели Зуу́аб су́рэты́щіхэм гулъытэрэ пщіэрэ зэрахуищіым, - жиіащ УФ-м и діьхубэ художник, РАХ-м и академик Петров Константин. - Бзылъхугъзхэм я дахагъэмрэ къарумрэ щіэншэщ. Къэбэр-дей-Балтькъэрым исщ зи дахагъым хьэщыкъ уищі ціыхубэ ткъэіухудхэр! Урысей Ипщэм Художествэхэмкіэ и Академием и унафэщі Олешня Сергей къыхигъэщащ урысей гъуазджэм Къэбэрдей-балькъэрым увыпіэфі зэрыщиубыдыр. УФ-мрэ КъБР-мрэ я ціыхубэ художник, академик Пащты Герман выставкэм зыкъезыгъхувъліахэм вхъузхъуаци кіл жиіаш Церетели Зураб сурэтыщІхэм гулъытэрэ

академик і іащты і ерман выставкэм зыкъ-резыгъэхьэліахэм ехъуэхьуащ икій жиіащ Петров Константин КъБКъУ-м щригъз-кіуэкіа мастер-классыр зэрыщхьэпэр. Иджы япэу іуэхум я зэфіэкі щептъыжы-ну къыхашащ Кавказ Ищхъэрэ федера-льнэ щіыналъэм и хэгъэгу псоми щыщ ху-дожникхэр. «Образ женщины в творчест-

ве современных художников Северного Кавказа» зэпеуэм и къэпщытакlуэ гупым хэтащ Церетели Зураб зи пашэ сурэтыщі ц|эры|уэхэр: РАХ-м и вице-президентхэу Калинин Викторрэ Кочемасовэ Татьянэрэ, калинин викторрэ кочемасова тагьянэрэ, академик, гъуазджэ щ/эныгъэхэмк/з докторхэу Бобыкин Андрейрэ Астраханцевэ Татьянэрэ, академик, УФ-м и ц/ыхубэ художник Ковальчук Андрей, Ступин Сергей, Петров Константин, гъуазджэ щ/эныгъэхэмк/з кандидат, РАХ-м и щ/эныгъэкъэхутак/уэ институтым и лэжьак/уэ нъуазджэхэмк/з щ/ыхь зи/з и лэжьак/уэ гъуазджэхэмк/з щ/ыхь зи/з и лэжьак/уэ

Тоўдаджаўальная прака зуна у полованую Бойцовэ Татьянэ. Зэхьэзэхуэм лэжьыгъэ 200-м нэблагъэ ирагъэхьат. Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щыналъэм и хэгьэгухэм щыщ худож-никхэм я лэжьыгъэ 29-рэ абы и нэхъыфІ-хэм яхэтт. Зэпеуэм хэмыхьэу, абы я лэжьы-

хэм кхэтт. Зэпеуэм хэмыхьэу, абы я лэжьыгьхэр ирагг-эхьат каме къэрал щыпсэу ди хэкуэгъу художник ц!эры!уэхэу К!ыщ Мухьэдинрэ Шемякин Михаилрэ.
Выставкэм щагъэлъэл!ащ сурэтыщ! гъуазджэхэмк!э «Образ женщины в творчестве современных художественнэ зэпеуэм бжьыгэр щызыубыдахэр. Ди республикэм щышу тек!уауэ я ц!э къра!уащ ик!и ягъэлэжащ Анаев Мурат, Бгъэжьнокъуэ Заурбэч, Мазло Руслан, Тхьэзэллыж Руслан, Чержесов Т!йхыр, абыхэм я лэжжыгъэхэр щамазло гуслан, тверзиным гуслан, твер-кесов Пэжир, абыхэм я лэжьыг-эхэр ща-гьэльэг-уэнущ Москва Художествэхэмкіз и Урысей Академием - Церетели Зураб Гъуазджэхэмкіз и галереем. Къищынэ-мыщіауэ, Кавказ Ищхъэрэм и сурэ-тыщіхэм ятеухуа фильм трахыну мурад

Іуэхум хыхьэу мы махуэхэм республи-Іуэхум хыхьэу мы махуэхэм республикум щокіуэкі тьэлгкьхэм зэдай щіэныгьэ конференц, мастер-классхэр, академикхэмрэ КИФЩІ-м и еджапіэ нэхъыщъхыхэм я художественнэ къудамэхэм цеджэхэмрэ я зэіущіэхэр, гъузаджэм теухуа лекцэхэр, Кавказ Ишхъэрэм сурэтыщі гъузаджэм зыщегьэужыным теухуа зэхыхыхэхэр. Зэіущіэхэм щытепсэлъыхьащ РАХ-м ди щіыналъэм щигъэзащіз шэнхабзэ, щіэныгьэ, егъэджэныгъэ іуэхухэм, зэфіэкі зиіэ художник ныбжымціэхэм ядэіэпыкъуным, художественнэ щіэныгъэ егъэгъуэтыным, нэгъуэщіхэми.

Тхыгъэри сурэтхэри ТЕКІУЖЬ Заретэ ейщ.

НыбжьыщІэхэм я зэпеуэ

Жэпуэгъуэм и 6 – 8-хэм Ингуш Республикэм хыхьэ Назрань къалэм и «Магас» спорт уардэунэм Кавказ Ищхъэрэм и щІыналъэхэм я ныбжьыщІэхэм дзюдомкІэ я зэхьэзэхуэ щекІуэкІащ.

Щіалэрэ хъыджэбзу 500-м нэблагъэ махуищкіз щізбэнащ медалу комплект 17-м. Зэпеуэхэм Къзбэрдей-Балъкъэрым цышхэм медалибгъу къыщахьащ. Килограмм 55-рэ зи хьэлъагъхэм я деж япэ увыпізр щиубыдащ ізрыпщэ Къантемыр. Дыжьын медаль къихьащ Хъуран Каринэ, ар щыбэнар килограмм 48-рэ хъухэм я дежщ. Алхуэдэ ехъулізныгъэ зыізригъэхьащ килограмм 90 хъу гулым щыбанэ Беслъэней Дамир.

90 хъу гупым щыбанэ Беслъэнеи дамир.
Зэпеуэм и домбеякъ медалхэр къахьащ Вэрокъуэ Лалинэ (кг 57-рэ), Зэрэ-къуш Іэминэ (кг 70), Хъуран Къантемыррэ КъуэщІысокъуэ Амырхъанрэ (кг 55-рэ), КІуж Тамерлан (кг 60), Бер Руслан (кг 73-рэ) сымэ.
Етхуанэ увып!эр къахъащ Темрокъуэ Идаррэ Іэрыпщэ Іздэмрэ (кг 50), Борэн Инал (кг 60), БищІо Атхъан (кг 60), Мамий Атмиррэ Абдуллаев Сэлимрэ (кг 73-ра), Кусле Идаро (кр 18 ра).

инал (к. об.), выщо Акъан (к. об.), мамии Агмирра Абдуллаев Сэлимра (к. 75-ра), Жылз Идар (к. 81-ра). Абыхэм псоми Ізмал ягъуэтащ Урысей Федерацэм дзюдомкіз бжылар щыубыдыным теухуауа Барнаул къалэм щэкіуэгъуэм и 7 - 13-хэм щекіуэкіыну зэхьэзэхуэм я зэфізкіыр къыщагъэлъэгъуэну.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымк!э Къэбэрдей-Балькъэр щіыналъэ Іузху-щіапіэм ПИ № ТУ07-00117-м щіэту ятхащ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі. (12+)

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым – 42-56-19; унафэщI-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; уап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

Индексыр П 5894 • Тиражыр 1.617 • Заказыр №2256

ДИ ХЭЩІАПІЭР 360030, Къзбэрдей-Балъкъэр Республи-кэ, Налшык къалэ, Лениным и ціэр зезыхьэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщіанэ къатхэр.

Газетым Іэ щытрадзар сыхьэт 18.00-рщ.

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А